

Lagrådsremiss

Samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 15 december 2005

Thomas Bodström

Lennart Christianson
(Justitiedepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

Den 16 januari 2002 träffade Förenta nationerna ett avtal med Sierra Leones regering om inrättande av en oberoende särskild domstol, Specialdomstolen för Sierra Leone, för att lagföra de personer som bär det största ansvaret för allvarliga brott mot internationell humanitär rätt samt för brott mot viss nationell sierraleonsk rätt som har begåtts i Sierra Leone den 30 november 1996 eller senare.

På initiativ av specialdomstolen har en överenskommelse om verkställighet i Sverige av fängelsestraff utdömda av specialdomstolen förhandlats fram med Sveriges regering. Den 15 oktober 2004 undertecknades överenskommelsen.

I lagrådsremissen föreslås att Sverige skall tillträda överenskommelsen om verkställighet i Sverige av fängelsestraff utdömda av specialdomstolen. Vidare föreslås den lagstiftning som krävs för att Sverige skall kunna uppfylla de förpliktelser som följer av överenskommelsen. Därutöver föreslås i lagrådsremissen att Sverige skall möjliggöra samarbete med specialdomstolen i fråga om utlämning och rättslig hjälp i brottmål. Förslag till de lagändringar som ett sådant samarbete föranleder lämnas i lagrådsremissen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2006.

Innehållsförteckning

1	Beslut.....	3
2	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt	4
3	Ärendet och dess beredning.....	7
4	Bakgrund	7
4.1	Andra internationella brottmålsdomstolar	7
4.2	Specialdomstolens tillkomst	8
5	Specialdomstolens behörighet och organisation	9
5.1	Specialdomstolens behörighet	9
5.2	Specialdomstolens organisation och verksamhet.....	13
6	Rättsligt samarbete med specialdomstolen.....	14
6.1	Verkställighet av specialdomstolens domar.....	14
6.1.1	Verkställighet av internationella brottmålsdomar	14
6.1.2	Verkställighet enligt specialdomstolens stadga	14
6.1.3	Straffverkställighetsavtalet mellan Sverige och specialdomstolen.....	15
6.1.4	Verkställighet av utländska eller internationella brottmålsdomar enligt svensk rätt	16
6.2	Samarbete i fråga om utlämning och rättslig hjälp i brottmål	18
6.2.1	Specialdomstolens reglering	18
6.2.2	Svensk rätt.....	19
7	Överväganden och förslag.....	25
7.1	Tillträde till straffverkställighetsavtalet mellan Sverige och specialdomstolen.....	25
7.2	Samarbete med specialdomstolen i fråga om utlämning och rättslig hjälp i brottmål.....	26
7.3	Lagstiftningsbehov	27
7.4	Närmare om regleringen	28
8	Ekonomiska konsekvenser	36
9	Ikraftträdande	36
10	Författningskommentar	37
	Promemorians lagförslag.....	41
	Stadga för Specialdomstolen för Sierra Leone	44
	Avtal om straffverkställighet med Specialdomstolen för Sierra Leone ..	61
	Förteckning över remissinstanser	72

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt¹

dels att rubriken närmast före 10 § skall utgå,

dels att rubriken till lagen samt 1 och 2 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 8 b och 9 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Lag om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt

Lag om Sveriges samarbete med internationella brottmålsribunaler

1 §²

Denna lag gäller i förhållande till

– den av Förenta nationernas säkerhetsråd den 25 maj 1993 inrättade internationella tribunalen för f.d. Jugoslavien *och*

– den av Förenta nationernas säkerhetsråd den 8 november 1994 inrättade internationella tribunalen för Rwanda.

Om någon av tribunalerna begär rättsligt biträde av Sverige, skall den begärda åtgärden vidtas enligt vad som sägs i denna lag.

Denna lag gäller i förhållande till

1. den av Förenta nationernas säkerhetsråd den 25 maj 1993 inrättade internationella tribunalen för f.d. Jugoslavien,

2. den av Förenta nationernas säkerhetsråd den 8 november 1994 inrättade internationella tribunalen för Rwanda, *och*

3. den genom avtal den 16 januari 2002 mellan Förenta nationerna och Sierra Leones regering inrättade Specialdomstolen för Sierra Leone.

I förhållande till Specialdomstolen för Sierra Leone gäller följande.

1. Vid utlämning tillämpas 8 b § i stället för 3–8 a §§.

2. Vid rättslig hjälp tillämpas 9 a § i stället för 9 §.

3. Bestämmelserna i 13 § första stycket om överförande av lagföring skall inte tillämpas.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1995:1306.

² Senaste lydelse 1995:1306.

2 §³

En ansökan *som avses i 1 §* skall ges in till Justitiedepartementet. Underrättelser i och redovisning av ett ärende till *tribunalen* skall vidarebefordras av Justitiedepartementet.

En ansökan *från någon av tribunalerna* skall ges in till *Regeringskansliet* (Justitiedepartementet). Underrättelser i och redovisning av ett ärende till *en tribunal* skall vidarebefordras av *Regeringskansliet* (Justitiedepartementet).

En ansökan och bifogade handlingar enligt denna lag skall vara skrivna på engelska eller svenska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

8 b §

I fråga om utlämning till Specialdomstolen för Sierra Leone tillämpas lagen (1957:668) om utlämning för brott, om inte annat framgår av denna lag. Bestämmelserna i 9 §, 18 § andra stycket sista meningen, 26 § och 26 b § lagen om utlämning för brott skall dock inte tillämpas.

Utlämning till Specialdomstolen för Sierra Leone får ske även om utlämning till en annan stat inte skulle vara möjlig enligt 2 §, 4 § eller 10 § andra stycket lagen om utlämning för brott.

Ett beslut om häktning eller en dom som Specialdomstolen för Sierra Leone har meddelat i behörig ordning skall godtas som grund för ett beslut om utlämning, om det inte framgår att häktningsbeslutet eller domslutet är uppenbart oriktigt.

³ Senaste lydelse 2002:330.

9 a §⁴

I fråga om rättslig hjälp till Specialdomstolen för Sierra Leone tillämpas lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, om inte annat framgår av denna lag. Bestämmelserna i 4 kap. 33 § och 34 § andra stycket lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål skall dock inte tillämpas.

Regeringen får besluta att rättslig hjälp får lämnas till Specialdomstolen för Sierra Leone även om det skulle finnas hinder mot att lämna rättslig hjälp till en annan stat på grund av att den gärning som ansökan avser inte motsvarar ett brott enligt svensk lag. Om en åklagare eller domstol finner att ansökan bör avslås på den grunden, skall ansökan överlämnas till regeringen.

Specialdomstolen för Sierra Leone skall ges tillfälle att yttra sig innan rättslig hjälp förenas med sådana villkor som avses i 5 kap. 2 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

⁴ Tidigare 9 a § upphävd genom 2002:330.

3 Ärendet och dess beredning

Den 16 januari 2002 ingick Förenta nationerna ett avtal med Sierra Leones regering om inrättande av en specialdomstol för Sierra Leone, Specialdomstolen för Sierra Leone. Avtalet var ett resultat av förhandlingar mellan FN:s generalsekreterare och Sierra Leones regering i syfte att etablera en oberoende särskild domstol för att lagföra de personer som bär det största ansvaret för allvarliga brott mot internationell humanitär rätt samt för brott mot viss nationell sierraleonsk rätt som har begåtts i Sierra Leone den 30 november 1996 eller senare. Domstolen har inlett sin verksamhet.

På initiativ av specialdomstolen har en överenskommelse om verkställighet i Sverige av fängelsestraff utdömda av specialdomstolen förhandlats fram med Sveriges regering. Den 15 oktober 2004 undertecknades överenskommelsen.

Inom Justitiedepartementet har det utarbetats en promemoria, Samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone (dnr Ju2005/6145/BIRS). I promemorian föreslås att Sverige skall tillträda överenskommelsen om verkställighet i Sverige av fängelsestraff utdömda av specialdomstolen. Vidare föreslås den lagstiftning som krävs för att Sverige skall kunna uppfylla de förpliktelser som följer av överenskommelsen. Därutöver föreslås i promemorian att Sverige skall möjliggöra samarbete med specialdomstolen i fråga om utlämning och rättslig hjälp i brottmål. Vidare lämnas i promemorian förslag till de lagändringar ett sådant samarbete föranleder. Lagförslagen i promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. Remissyttrandena och en sammanställning över yttrandena finns tillgängliga i Justitiedepartementet (dnr Ju2005/6145/BIRS). Åklagarmyndigheten och Kriminalvårdsstyrelsen har beretts tillfälle att lämna synpunkter på ett utkast till lagrådsremiss.

4 Bakgrund

4.1 Andra internationella brottmålsdomstolar

År 1993 beslutade FN:s säkerhetsråd genom resolutionerna 808 (1993) och 827 (1993) att inrätta en internationell tribunal för lagföring av personer som är ansvariga för allvarliga brott mot internationell humanitär rätt begångna i f.d. Jugoslavien sedan år 1991 (Jugoslavientribunalen). Beslutet fattades med åberopande av kapitel 7 i FN-stadgan.

Nästföljande år beslutade säkerhetsrådet med resolution 955 (1994) att inrätta en internationell tribunal för att beivra folkmord och andra allvarliga brott mot internationell humanitär rätt som begåtts i Rwanda eller av medborgare i Rwanda på angränsande staters territorium mellan den 1 januari och den 31 december 1994 (Rwandatribunalen). Även det beslutet fattades med stöd av kapitel 7 i FN-stadgan.

Bestämmelserna i kapitel 7 ger säkerhetsrådet behörighet att vidta åtgärder för att upprätthålla eller återställa internationell fred och säkerhet. Det innebär att besluten att inrätta Jugoslavientribunalen och

Rwandatribunalen och bestämmelserna i deras stadgor, om t.ex. jurisdiktion och samarbete, är bindande för alla FN:s medlemsstater. Medlemsstaterna är t.ex. skyldiga att bistå tribunalerna med upptagande av vittnesmål, gripande eller kvarhållande av personer och överlämnande eller överföring av anklagade till tribunalerna. Av stadgorna följer däremot inte någon skyldighet för medlemsstaterna att verkställa straff som utdömts av tribunalerna. En stat kan dock förklara sig villig att göra det, vilket Sverige har gjort.

Både Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen är alltjämt verk samma. De är de första internationella tribunaler som har inrättats sedan krigsförbrytarrättegångarna i Nürnberg och Tokyo efter andra världskrigets slut.

Den första permanenta internationella brottmålsdomstolen för utredning och lagföring av allvarliga brott mot humanitär rätt inrättades genom antagandet av Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen den 17 juli 1998 (Romstadgan). Sverige tillträdde Romstadgan den 28 juni 2001 och stadgan trädde i kraft den 1 juli 2002 (SÖ 2002:59). Internationella brottmålsdomstolen har till skillnad från Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen sin grund i en multilateral överenskommelse, och Romstadgan är därför bindande endast för de stater som valt att tillträda den.

Sveriges samarbete med Internationella brottmålsdomstolen regleras i lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen. Samarbetet med Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen regleras i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt (tribunallagen). I den lagen finns bestämmelser om utlämning av personer till tribunalerna, rättslig hjälp och straffverkställighet m.m.

4.2 Specialdomstolens tillkomst

Inrättandet av Specialdomstolen för Sierra Leone bottnar i en lång period av väpnad konflikt och gerillakrig i Sierra Leone. Konflikten inleddes år 1991 när rebellrörelsen Revolutionary United Front (RUF) inledde stridigheter i syfte att störta landets regering. RUF ockuperade stora delar av landets diamantrika nordöstra delar. Även den regeringsstödda milisen Civil Defence Forces (CDF) deltog som stridande part i konflikten. Vidare kom landets egen armé efter flera separata militärkupper att styra landet. Efter 1996 års president- och parlamentsval lämnade armén ifrån sig makten till president Alhaji Ahmed Tejan Kabbah. Konflikten fortsatte dock och år 1997 ledde misslyckade fredsförhandlingar mellan regeringen och RUF till en ny militärkupp, av AFRC-juntan (Armed Forces Revolutionary Council), med följd att presidenten och regeringen flydde till grannlandet Guinea.

I resolution 1132 (1997) den 8 oktober 1997 uttalade Förenta nationernas säkerhetsråd att situationen i Sierra Leone utgjorde ett hot mot fred och säkerhet i området.

När situationen i huvudstaden Freetown lugnat sig något år 1998 återvände president Kabbah. I säkerhetsrådets resolutioner 1181 (1998) den 13 juli 1998 och 1231 (1999) den 11 mars 1999 uttrycktes fortsatt oro

över förlusten av liv som konflikten i Sierra Leone förde med sig, och grymheter utförda av rebeller mot civilbefolkningen, särskilt de som riktade sig mot kvinnor och barn, fördömdes.

I juli 1999 förhandlade regeringen och RUF fram ett maktfördelningsavtal (fredsavtalet i Lomé). Snart vidtog dock stridigheter på nytt och maktfördelningsavtalet respekterades inte. Förenade kungarikets militära intervention sommaren 2000 följt av förstärkningen av FN:s fredsbevarande styrka UNAMSIL försvagade RUF. Den s.k. DDR-processen (avväpning, demobilisering, återintegrering) kunde nå framsteg. Den 18 januari 2002 upphörde konflikten i Sierra Leone officiellt genom att alla parter i konflikten skrev under en deklaration om att konflikten upphört. Parlaments- och presidentval genomfördes i maj 2002.

Den 14 augusti 2000 antog FN:s säkerhetsråd resolution 1315 (2000) i vilken säkerhetsrådet uttryckte djup oro över de allvarliga brott mot civilbefolkningen och FN-personal som begåtts i Sierra Leone samt över den rådande straffriheten. Säkerhetsrådet uttalade att med de särskilda förhållanden som rådde i Sierra Leone skulle ett trovärdigt system för att skipa rätt och utkräva ansvar sätta stopp för straffriheten och bidra till en nationell försoningsprocess och återuppbyggnaden och bevarandet av fred. Säkerhetsrådet uppdrog åt FN:s generalsekreterare att förhandla fram ett avtal med Sierra Leones regering i syfte att etablera en oberoende särskild domstol. Enligt säkerhetsrådets uppdrag skulle domstolen ha jurisdiktion över de personer som bär det största ansvaret för brott mot mänskligheten, krigsförbrytelser och andra allvarliga överträdelser av internationell humanitär rätt liksom vissa brott enligt nationell lagstiftning i Sierra Leone.

I en rapport den 4 oktober 2000 presenterade FN:s generalsekreterare för säkerhetsrådet de rättsliga och praktiska förutsättningarna för att etablera en specialdomstol för Sierra Leone. Den 16 januari 2002 ingick FN och Sierra Leones regering ett avtal om etablerande av specialdomstolen.

5 Specialdomstolens behörighet och organisation

5.1 Specialdomstolens behörighet

Som framgår av föregående avsnitt är Specialdomstolen för Sierra Leone inte inrättad genom beslut av FN:s säkerhetsråd med stöd av kapitel 7 i FN-stadgan. Specialdomstolen är i stället, liksom Internationella brottmålsdomstolen, inrättad på traktaträttslig grund. Med inrättandet av specialdomstolen följer därför ingen förpliktelse för andra stater än Sierra Leone att samarbeta med domstolen. I resolution 1470 (2003) den 28 mars 2003 uppmanade dock FN:s säkerhetsråd alla medlemsstater att fullt ut samarbeta med specialdomstolen. Uppmaningen har upprepats i senare resolutioner. Vissa FN-missioner har här till fått i uppdrag att på olika sätt samarbeta med domstolen, bl.a. missionen i Liberia (UNMIL) som genom resolution 1638 (2005) av den 11 november 2005 ålagts att

gripa och till domstolen överföra den åtalade f.d. presidenten Charles Taylor.

Både internationella och nationella brott

Enligt avtalet mellan FN och Sierra Leones regering och den till avtalet bilagda stadgan, *se bilaga 2*, som sätter upp de rättsliga ramarna för specialdomstolen, har domstolen behörighet att lagföra personer som bär det största ansvaret för allvarliga överträdelser av internationell humanitär rätt och viss nationell rätt i Sierra Leone, begångna på Sierra Leones territorium sedan den 30 november 1996 (artikel 1 i stadgan). Till skillnad från Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen har specialdomstolen alltså jurisdiktion över både internationella och nationella brott.

Brott mot mänskligheten

Artikel 2 i specialdomstolens stadga reglerar brott mot mänskligheten. Med brott mot mänskligheten förstås enligt stadgan brott som begåtts som en del av ett vidsträckt eller systematiskt angrepp mot civilbefolkning och som avser mord, utrotning, förslavning, deportering, fängslande, tortyr, våldtäkt, förföljelse på politiska, rasmässiga och religiösa grunder samt andra omänskliga handlingar. Utöver våldtäkt omfattas av bestämmelsen också sexuellt slaveri, påtvingad prostitution, påtvingat havandeskap och varje annan form av sexuellt våld. Specialdomstolens stadga föreskriver inte något krav på att brott mot mänskligheten skall ha begåtts under en väpnad konflikt.

Till skillnad från Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen har specialdomstolen inte kompetens att döma för brottet folkmord. Med folkmord förstås vissa avsiktliga handlingar som riktas mot en folkgrupp som sådan. Säkerhetsrådet tog inte upp folkmord i sin rekommendation över domstolens jurisdiktion i resolution 1315 (2000) i avsaknad av bevis på att det omfattande mördandet under konflikten i Sierra Leone vid någon tidpunkt var begånget mot någon identifierad folkgrupp med avsikt att utrota gruppen som sådan.

Brott mot krigets lagar

Av artikel 3 i specialdomstolens stadga framgår att händelserna i Sierra Leone i huvudsak betraktas som en intern konflikt. Behörigheten enligt artikel 3 avser brott mot den gemensamma artikel 3 i 1949 års fyra Genèvekonventioner angående skydd för krigets offer och mot 1977 års andra tilläggsprotokoll till dessa konventioner. Sverige har tillträtt samtliga dessa internationella överenskommelser. Bestämmelserna i Genèvekonventionerna anger en viss minimistandard för behandling av personer som inte tar aktiv del i fientligheterna i en icke-internationell (intern) väpnad konflikt. Genom 1977 års tilläggsprotokoll utvecklades och kompletterades den gemensamma artikel 3 i konventionerna. De handlingar som anges i artikel 3 i stadgan är i huvudsak hämtade från det andra

tilläggsprotokollet. Häri ingår brott mot liv och hälsa, frihet och frid, sexualbrott m.m.

Andra överträdelser av internationell humanitär rätt

Enligt artikel 4 i stadgan har specialdomstolen även behörighet att pröva vissa andra allvarliga överträdelser av internationell humanitär rätt. Det gäller uppsåtligt riktade angrepp mot civilbefolkningen som sådan eller mot enskilda civila som inte direkt deltar i fientligheter. Vidare omfattas uppsåtligt riktade angrepp mot personal, anläggningar, materiel, enheter eller fordon som deltar i en humanitär biståndsinsats eller i en fredsbevarande insats i enlighet med FN-stadgan, så länge de är berättigade till det skydd som tillkommer civilbefolkning eller civil egendom i enlighet med folkrätten i väpnade konflikter. Likaså faller inom specialdomstolens behörighet uttagande eller värvande av barn som inte fyllt femton år till väpnade styrkor eller användande av dem till att aktivt delta i fientligheter.

Nationella brott

De nationella sierraleonska brott som faller inom specialdomstolens behörighet tas upp i artikel 5. Brotten avser sexuella utnyttjanden av flickor under 14 års ålder samt bortförande av flickor under 16 år i osedligt syfte. Vidare avses omfattande skadegörelse och anläggande av brand.

Individuellt straffansvar

Principen om individuellt och personligt straffansvar tillämpas vid brott mot internationell humanitär rätt; det framgår av artikel 6 i specialdomstolens stadga. En tilltalads officiella ställning, oavsett om personen är stats- eller regeringschef eller en ansvarig statlig tjänsteman, kan inte frita denne från straffansvar eller lindra straffet. Vidare slås i stadgan fast att en person i överordnad tjänsteställning under vissa omständigheter kan göras straffrättsligt ansvarig för en underlydandes handlingar. Handlande enligt order fritar inte från straffansvar men kan beaktas som en förmildrande omständighet. Sierraleonsk rätt skall tillämpas i fråga om straffansvar för brott mot nationell rätt.

Unga förövare

Domstolens behörighet omfattar även unga förövare, de som var mellan 15 och 18 år när brotten begicks. I specialdomstolens stadga föreskrivs att underåriga skall behandlas med värdighet och att hänsyn skall tas till deras låga ålder. Det framgår av artikel 19.1 i stadgan att unga lagöverträdare inte får dömas till fängelse. Enligt artikel 7.2 kan i stället olika former av vård och utbildning komma i fråga.

Enligt artikel 7 har domstolen inte jurisdiktion över någon som inte hade fyllt 15 år då brottet påstås ha blivit utfört.

Amnesti

Amnesti fritar inte en person från straffansvar för brott föreskrivna i artikel 2–4 i specialdomstolens stadga (artikel 10). Den regleringen ligger i linje med FN:s ståndpunkt att utfärdade amnestier inte har någon verkan i förhållande till allvarliga överträdelser av internationell humanitär rätt. Därmed kan den amnesti som utlovades i fredsavtalet i Lomé 1999 för alla som deltagit i striderna fram till undertecknandet av avtalet inte åberopas, något som den särskilda representanten för FN:s generalsekreterare vid undertecknandet av fredsavtalet och senare även FN:s säkerhetsråd i resolution 1315 (2000) poängterat.

Förhållandet till nationella domstolar

Stadgan föreskriver i artikel 8 att specialdomstolen har jämlöpande jurisdiktion med nationella domstolar i Sierra Leone, dvs. nationella domstolar kan lagföra personer för sådana gärningar som omfattas av specialdomstolens jurisdiktion. Samtidigt har specialdomstolen företrädare framför nationella domstolar i Sierra Leone. I varje skede av förfarandet får specialdomstolen nämligen uppmana en nationell domstol i Sierra Leone att överföra lagföringen till specialdomstolen. Specialdomstolens företrädare gäller dock bara domstolar i Sierra Leone och inte nationella domstolar i andra länder. Specialdomstolen saknar, till skillnad från de internationella tribunalerna, behörighet att redan med stöd av sin stadga kräva en person utlämnad från en annan stat.

Samtidigt som specialdomstolen och de nationella domstolarna har jämlöpande jurisdiktion finns i stadgan bestämmelser för att upprätthålla den allmänna rättsprincipen att ingen skall dömas för samma sak två gånger. Enligt artikel 9 i specialdomstolens stadga får följaktligen ingen ställas inför rätta vid en nationell domstol i Sierra Leone för handlingar som redan har prövats av specialdomstolen. En person som lagförts av en nationell domstol i Sierra Leone för handlingar som utgör brott enligt artikel 2–4 i stadgan får däremot senare lagföras av specialdomstolen om gärningen vid den nationella domstolen betecknats som ett brott enligt vanliga straffbestämmelser, om den nationella rättegången inte varit opartisk eller oberoende, om rättegången syftat till att skydda den anklagade från internationellt straffansvar eller om målet inte handlades på ett tillfredställande sätt. I sådana fall skall specialdomstolen vid fastställande av påföljd beakta i vilken utsträckning personen redan avtjänat straff för gärningen.

Tidsmässig behörighet

Specialdomstolen för Sierra Leone får även pröva gärningar som begåtts före domstolens inrättande, dvs. den har retroaktiv verkan. Mandatet omfattar brott som begåtts från och med den 30 november 1996 (dagen då det första omfattande fredsavtalet mellan regeringen och RUF slöts). Datumet valdes så att det skulle sätta konflikten i rätt perspektiv och omfatta de allra allvarligaste brotten som begåtts av samtliga inblandade grupper i konflikten. Strax efter undertecknandet av fredsavtalet den 30

november 1996 bröts det och omfattande stridigheter tog fart. Något slutdatum för behörigheten har inte fastställts i stadgan.

5.2 Specialdomstolens organisation och verksamhet

Specialdomstolen har sitt säte i Freetown i Sierra Leone. Domarna i specialdomstolen utses av både Sierra Leones regering och av FN:s generalsekreterare. Sålunda består den av domare från både Sierra Leone och andra stater. Specialdomstolens arbetspråk är engelska.

Specialdomstolen utgör inte en del av Sierra Leones nationella rättssystem. I linje därmed gäller att en person som står åtalad vid specialdomstolen inte är att anse som åtalad i staten Sierra Leone.

Specialdomstolen består av tre organ: kamrarna, åklagaren och registratorkontoret. Den har två rättegångskammare med vardera tre domare och en kammare för överklagande som består av fem domare. Specialdomstolens president är ordförande i överklagandekammaren.

Specialdomstolens stadga föreskriver att domarna i kammaren för överklagande i sina avgöranden, i den del avgörandena rör internationell humanitär rätt, skall vägledas av avgöranden från överklagandekammaren för de internationella tribunalerna för Rwanda och f.d. Jugoslavien.

För domstolens administration och förvaltning svarar registratorn. Registratorn är utsedd av FN:s generalsekreterare i samråd med specialdomstolens president. Registratorn ansvarar även för bl.a. vittnens säkerhet.

En särskild åklagare för specialdomstolen har utsetts av FN:s generalsekreterare i samråd med Sierra Leones regering. Åklagaren är ansvarig för förundersökning och åtal. Han lyder visserligen under specialdomstolen men är samtidigt självständig i förhållande till den. Sierra Leones regering har i samråd med FN:s generalsekreterare utsett en ställföreträdande chefsåklagare.

De första åtalen vid specialdomstolen beslutades i mars 2003 och sedan dess har totalt 13 personer åtalats. Av dessa personer finns nio i förvar vid domstolen, två har avlidit, en befinner sig på okänd plats och en är i landsflykt. Brotten i åtalen innefattar bl.a. brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser i form av mord, våldtäkter, utrotning, terrorhandlingar, slaveri, plundringar och mordbränder, rekrytering av barn till beväpnade styrkor, tvångsäktenskap samt attacker mot fredsbevarande styrkor från FN och personal i humanitära organisationer. Av de nio personer som finns i förvar inleddes rättegångar mot sammanlagt sex av dem under sommaren 2004 och mot de återstående tre i mars 2005. Ingen slutlig dom har ännu meddelats.

Specialdomstolens stadga sätter inte upp någon begränsning för hur länge domstolen får verka. En begränsning ligger dock i att Specialdomstolens verksamhet finansieras genom frivilliga bidrag, enligt en budget som ursprungligen gällde för tre år.

6 Rättsligt samarbete med specialdomstolen

I svensk rätt finns särskilda lagar som behandlar samarbete med andra stater i fråga om straffverkställighet, utlämning och rättslig hjälp i brottmål. I lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt (tribunal-lagen) regleras samarbete i sådana frågor med Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen. Tribunallagen är tillämplig när någon av dessa tribunaler begär rättsligt biträde av Sverige.

FN:s säkerhetsråd har i resolution 1470 (2003) den 28 mars 2003, samt i senare resolutioner, uppmanat alla medlemsstater att fullt ut samarbeta med specialdomstolen.

6.1 Verkställighet av specialdomstolens domar

6.1.1 Verkställighet av internationella brottmålsdomar

Även om Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen är inrättade med stöd av kapitel 7 i FN-stadgan och deras stadgor och samarbetsförpliktelser på så sätt är tvingande för FN:s medlemsstater, följer inte någon skyldighet för FN:s medlemsstater att verkställa straff som dömts ut av tribunalerna. Sverige har medgivit att fängelsestraff som dömts ut av någon av dessa tribunaler får verkställas i Sverige under vissa förutsättningar (se prop. 2001/02:88 s. 137 f.).

Regeringen beslutade den 28 januari 1999 att ingå en överenskommelse med Jugoslavientribunalen om verkställighet av fängelsestraff i Sverige, en överenskommelse som trädde i kraft den 23 februari 1999 (SÖ 1999:25). Sverige har även ingått ett avtal om verkställighet av domar som meddelats av Rwandatribunalen. Avtalet undertecknades den 27 april 2004 och trädde i kraft den 3 maj 2004 (SÖ 2004:17).

Verkställighet av fängelsestraff som Internationella brottmålsdomstolen har bestämt bygger också på ett frivilligt åtagande. Sverige är en av de stater som åtagit sig att verkställa domstolens fängelsestraff.

6.1.2 Verkställighet enligt specialdomstolens stadga

I artikel 22 i specialdomstolens stadga föreskrivs att fängelsedomar meddelade av specialdomstolen som regel skall avtjänas i Sierra Leone. Om omständigheterna så kräver, kan fängelsedomar även avtjänas i någon av de stater som har ingått särskilda straffverkställighetsavtal med Rwandatribunalen eller Jugoslavientribunalen och som till specialdomstolens registratorskontor förklarat sig villig att ta emot dömda personer. Specialdomstolen kan i detta syfte ingå liknande straffverkställighetsavtal även med andra stater.

Det är endast fängelsestraff som kan komma i fråga för verkställighet i en annan stat. Eftersom unga lagöverträdare, mellan femton och arton år, enligt artikel 19.1 i stadgan inte får dömas till fängelse kan de inte heller bli aktuella för straffverkställighet utomlands. Specialdomstolens beslut om förverkande av egendom m.m. enligt artikel 19.3 i stadgan omfattas inte.

Om den dömda personen kan komma i fråga för nåd eller straffnedsättning i den stat där han eller hon verkställer straffet, skall enligt artikel 23 i stadgan den berörda staten underrätta specialdomstolen om detta. Stadgan föreskriver vidare att nåd eller straffnedsättning får ske endast om presidenten för specialdomstolen i samråd med domarna så bestämmer, i rättvisans och de allmänna rättsprincipernas intresse.

6.1.3 Straffverkställighetsavtalet mellan Sverige och specialdomstolen

I ett brev av den 3 november 2003 ställde Specialdomstolen för Sierra Leone, med hänvisning till artikel 22 i domstolens stadga, en officiell förfrågan till Sveriges regering om viljan att ta emot dömda personer från specialdomstolen. Som förtydligande till vad som enligt artikel 22 kan utgöra omständigheter som kräver att fängelsestraff avtjänas i ett annat land angavs som exempel den labila politiska situationen och säkerhets-situationen i Sierra Leone samt de dåliga fängelseförhållandena där.

Efter förhandlingar enades ombud för den svenska regeringen och företrädare för Specialdomstolen för Sierra Leone om en överenskommelse som reglerar de närmare förutsättningarna för straffverkställighet i Sverige för personer som dömts av domstolen. Överenskommelsen undertecknades den 15 oktober 2004, *se bilaga 3*.

Sveriges straffverkställighetsavtal med Specialdomstolen för Sierra Leone följer i stort sett de straffverkställighetsavtal Sverige har ingått med Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen.

En skillnad mellan specialdomstolen och tribunalerna är att specialdomstolen får pröva även vissa nationella brott. Det följer inte av specialdomstolens stadga att det enbart är straff för brott mot internationell humanitär rätt som kan bli föremål för verkställighet i ett annat land. Sverige har, vilket framgår av inledningen i straffverkställighetsavtalet med specialdomstolen, förklarat sig villigt att verkställa straff för brott mot internationell humanitär rätt. Av det följer att det i första hand är straff för sådana brott som kan bli aktuella att verkställa i Sverige.

Själva avtalet syftar enligt artikel 1 till att reglera frågor som hänger samman med eller uppstår till följd av en framställning från specialdomstolen om att Sverige skall verkställa en dom meddelad av domstolen. Avtalet gäller enligt artikel 13 så länge specialdomstolens domar verkställs i Sverige. Ett ärende inleds genom att specialdomstolens registrator, efter godkännande av specialdomstolens president, sänder en framställning tillsammans med i artikel 2.2 angivna handlingar till Sverige. Beslutar Sverige att tillmötesgå begäran, är Sverige vid verkställigheten bundet av det straff som specialdomstolen utdömt. Verkställigheten av påföljden skall dock följa svensk lag, dvs. svenska verkställighetsregler skall tillämpas, vilket föreskrivs i artikel 3.2. Det skall dock ske under överinseende av specialdomstolen bl.a. på så sätt att om den dömda personen enligt svensk rätt kan komma i fråga för någon åtgärd som medför att den utdömda strafftiden förkortas, såsom villkorlig frigivning eller nåd, skall Sverige, när sex månader återstår till det eventuella frigivandet eller så snart det är möjligt, underrätta specialdomstolens registrator om detta (se artikel 7.1 d och artikel 8.1). Special-

domstolen meddelar därefter om den finner att åtgärden är lämplig. Sverige har att beakta specialdomstolens yttrande och avge svar till specialdomstolen innan beslut fattas i saken. Sedan svar mottagits får specialdomstolen begära att Sverige överför den dömda till specialdomstolen eller till något annat land (se artikel 8.2–3). Specialdomstolen får vidare enligt artikel 9.2 när som helst begära att verkställigheten i Sverige avbryts och begära att den dömda överförs till ett annat land eller till specialdomstolen.

Utöver Sveriges underrättelseskyldighet till specialdomstolen i vissa frågor kan specialdomstolen utöva sitt överinseende över verkställigheten genom Internationella rödakorskommittén som enligt artikel 6 har rätt att inspektera förhållandena i fängelset och behandlingen av internen eller internerna. Liksom tribunalerna har specialdomstolen sålunda överlåtit den bevakningen till Internationella rödakorskommittén. Fängelseförhållandena skall enligt artikel 3.3 leva upp till vissa standardminimiregler antagna av FN.

Specialdomstolens registrator bär det huvudsakliga ansvaret för att vidta lämpliga åtgärder i samband med överförande till och från Sverige. Vid upphörande av straffverkställighet i Sverige skall dock Sverige i samråd med registratorn vidta lämpliga åtgärder för att föra personen från Sverige. Se artiklarna 4.1, 9.4 och 10.

Artikel 4.2 föreskriver en möjlighet att efter ett överförande till Sverige tillfälligt återföra den dömda personen till specialdomstolen, om han eller hon skall höras som vittne vid specialdomstolen, för att sedan föra personen tillbaka till Sverige. Utgångspunkten enligt artikel 11.1 a är att specialdomstolen skall stå för kostnaden vid sådant återförande.

Av artikel 5 framgår vidare att en svensk domstol inte får ställa en person inför rätta för gärningar som omfattas av specialdomstolens jurisdiktion och för vilka personen lagförts av specialdomstolen.

6.1.4 Verkställighet av utländska eller internationella brottsmålsdomar enligt svensk rätt

Inledning

Lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottsmålsdom (internationella verkställighetslagen) möjliggör att en utländsk brottsmålsdom kan verkställas i Sverige samt att en främmande stat kan verkställa en svensk brottsmålsdom. Motsvarande förfaranden inom Norden regleras i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. (nordiska verkställighetslagen). Den internationella verkställighetslagen, liksom den nordiska, bygger på att framställningar om överförande kommer från andra stater eller rättsliga myndigheter i dessa stater, inte från särskilda tillfälliga domstolar, tribunaler.

Internationella verkställighetslagen

Internationella verkställighetslagen tar sikte främst på samarbete med stater som tillträtt Europarådets brottsmålsdomskonvention från 1970

(brottmålsdomskonventionen) eller Europarådets konvention från 1983 om överförande av dömda personer (överförandekonventionen). Internationella verkställighetslagen kräver emellertid inte en generell överenskommelse med den främmande staten för att straffverkställigheten skall kunna överföras utan regeringen kan i avsaknad av en sådan överenskommelse om det finns synnerliga skäl i ett visst fall förordna att överförande av straffverkställighet får ske.

Av överförandekonventionen följer ingen skyldighet att överföra verkställigheter. Internationella verkställighetslagen kräver dock vid överförande till Sverige att den dömda personen är svensk medborgare eller har hemvist här, att den dömda personen har samtyckt till att verkställighet sker i Sverige, att den gärning som påföljden avser motsvarar brott enligt svensk lag samt att den tid för frihetsberövande som återstår när framställningen om verkställighet kommer in till Sverige uppgår till minst sex månader eller att särskilda skäl talar för att verkställighet ändå förs över till Sverige. I vissa situationer kan överförande ske till Sverige även om den dömda personen inte samtycker till ett överförande.

Om straff skall verkställas i Sverige med stöd av överförandekonventionen, kan regeringen antingen själv meddela de närmare föreskrifter som behövs för verkställigheten i Sverige eller överlämna åt riksåklagaren att hos rätten ansöka om att en ny påföljd skall bestämmas enligt vad som i svensk lag är föreskrivet om påföljd för motsvarande gärning.

Till skillnad från vad som gäller enligt överförandekonventionen är en anmodad stat enligt brottmålsdomskonventionen i princip förpliktigad att överta verkställigheten efter en framställning. Samtycke från den dömda är inte något krav men det finns vägransgrunder, såväl tvingande som fakultativa. Överföranden enligt brottmålsdomstolskonventionen är mycket sällsynta.

Om ett straff verkställs i Sverige efter överförande hit enligt överförandekonventionen eller brottmålsdomskonventionen, följer det av 25 § internationella verkställighetslagen att verkställigheten skall ske enligt svenska regler. Bestäms inte ny påföljd i Sverige får verkställighet äga rum här även om påföljden är strängare än den som enligt svensk lag kan följa på brotten. Verksställigheten i Sverige får inte ske på sådant sätt att påföljden blir att anse som strängare än den påföljd som ådömts i den främmande staten. Den dömda personen skall också, såvida inte annat följer av den överenskommelse som överförandet baseras på, få räkna till godo vad han eller hon utstått av påföljden i den främmande staten samt den tid han eller hon varit anhållen eller häktad där.

Tribunallagen

Med tillämpning av tribunallagen är det möjligt att verkställa fängelsedomar i Sverige efter begäran av en tribunal. Enligt 11 § första stycket första meningen tribunallagen är det regeringen som, på begäran av tribunalen, beslutar om en av tribunalerna meddelad fängelse dom får verkställas i Sverige.

Ett fängelsestraff som verkställs i en annan stat skall enligt tribunalernas stadgor avtjänas i enlighet med lagen i verkställighetslandet. Av det följer att svenska verkställighetsregler är tillämpliga vid ett överförande till Sverige av straff som utdömts av någon av tribunalerna. Vidare fram-

går genom hänvisningen i 11 § andra stycket till 25 § internationella verkställighetslagen, att verkställigheten skall ske enligt svensk lag. Eftersom tribunalerna enligt sina stadgor har rätt att meddela nåd och ompröva sina domar föreskrivs det i tribunallagen, 11 § andra stycket, att verkställigheten skall upphöra om en tribunal upplyser om att den beviljat den dömda personen nåd eller meddelat något annat avgörande som innebär att den utdömda påföljden inte längre får verkställas.

Genom hänvisningen till 25 § internationella verkställighetslagen blir brottsbalkens bestämmelser om villkorlig frigivning tillämpliga vid straffverkställighet i Sverige av en dom meddelad vid någon av tribunalerna. Villkorlig frigivning är i princip obligatorisk för alla fängelse-dömda efter att två tredjedelar av straffet avtjänats, men den får senare-läggas om den intagne i väsentlig grad misskött sig under verkställigheten (26 kap. 7 § brottsbalken). Eftersom tribunalerna även sedan straffverkställigheten överförts till ett annat land enligt sina stadgor behåller rätten att ompröva domar eller meddela nåd eller straffnedsättning, föreskrivs i tribunallagen att regeringen får besluta om villkorlig frigivning vid en senare tidpunkt än vad som följer av brottsbalken. Regeringen prövar, enligt 11 § tredje stycket tribunallagen, frågan om villkorlig frigivning först sedan tribunalen fått tillfälle att yttra sig.

Hänvisningen till 25 § internationella verkställighetslagen innebär också att verkställighet i Sverige får äga rum även om påföljden är strängare än vad som enligt svensk lag hade kunnat följa på brotten, att verkställighet inte får ske på sådant sätt att påföljden blir att anse som strängare än vad tribunalen bestämt samt att den dömda personen får tillgodoräkna sig den tid han eller hon redan kan ha utstått av påföljden samt anhållande- och häktetid.

I 12 § finns regler som möjliggör tillsyn av verkställigheten av fängelsestraff i Sverige av företrädare för tribunalerna eller någon som tribunalerna utsett. Vidare föreskrivs att den som genomför sådan tillsyn skall få den hjälp av svenska myndigheter som behövs.

6.2 Samarbete i fråga om utlämning och rättslig hjälp i brottmål

6.2.1 Specialdomstolens reglering

I avtalet mellan FN och Sierra Leones regering om inrättande av Specialdomstolen för Sierra Leone regleras i artikel 17 frågan om framställningar om bistånd från specialdomstolen när det gäller rättslig hjälp och överlämnande av åtalade personer. Bestämmelsen tar sikte på förhållandet mellan specialdomstolen och Sierra Leone, inte förhållandet till andra stater. Uppräkningen av de åtgärder som kan komma i fråga innefattar identifiering och lokalisering av personer, delgivning av handlingar, gripande och kvarhållande av personer samt överförande av åtalade till specialdomstolen. Den överensstämmer i stort med uppräknningen i motsvarande bestämmelser i tribunalernas stadgor. Liksom i deras stadgor är uppräknningen inte uttömmande.

Någon bestämmelse om rättslig hjälp eller utlämning finns inte i specialdomstolens stadga. I Sveriges straffverkställighetsavtal med

specialdomstolen finns inga renodlade bestämmelser om bistånd i form av rättslig hjälp eller utlämning. Däremot finns det en bestämmelse som i praktiken innebär att en form av rättslig hjälp från Sveriges sida kan komma i fråga. Enligt artikel 4.2 i straffverkställighetsavtalet kan nämligen specialdomstolen begära att en av specialdomstolen dömd person, som överförs till Sverige för att verkställa straffet i Sverige, tillfälligt återförs till specialdomstolen i syfte att vittna vid en rättegång vid specialdomstolen.

I specialdomstolens särskilda bevis- och förfaranderegler finns bestämmelser om rättslig hjälp och utlämning i förhållande till andra stater. Bevis- och förfarandereglerna har ändrats vid ett flertal tillfällen och hänvisningarna nedan tar sikte på reglerna i den senaste versionen som antagits den 14 maj 2005. Enligt artikel 8 c i dessa regler kan specialdomstolen inbjuda en stat att bistå specialdomstolen med rättslig hjälp på basis av ett s.k. ad-hoc arrangemang, dvs. ett arrangemang för detta särskilda ändamål, ett avtal eller på annat lämpligt sätt. Vidare kan, enligt artikel 56 a i bevis- och förfarandereglerna, en domare vid specialdomstolen utfärda en arresteringsorder beträffande en tilltalad vid specialdomstolen. Om en stat till följd av en sådan arresteringsorder gripit en person skall staten enligt artikel 57 frihetsberöva personen, underrätta specialdomstolen om det och senare överföra personen enligt närmare anvisningar. Enligt artikel 58 kan specialdomstolen även begära att en stat skall gripa och överföra misstänka och tilltalade personer till specialdomstolen med stöd av ett ad-hoc arrangemang, ett avtal eller på annat lämpligt sätt. Specialdomstolens behörighet att i dessa avseenden ingå avtal med andra stater har stöd i artikel 11 d i avtalet om inrättande av specialdomstolen där det föreskrivs att domstolen får ingå avtal med stater som är nödvändiga för att den skall kunna fullgöra sitt uppdrag.

6.2.2 Svensk rätt

Utlämning

Lagen (1957:668) om utlämning för brott (utlämningslagen) reglerar villkoren för och förfarandet vid utlämning från Sverige till en utomnordisk stat. Lagen bygger i allt väsentligt på 1957 års europeiska utlämningskonvention och dess tilläggsprotokoll från 1975 och 1978. Inom EU har utlämningsförfarandet i princip ersatts av överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder. Överlämnande från Sverige enligt en sådan arresteringsorder regleras i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. Utlämning till nordiska länder regleras i en särskild lag, lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge.

Utlämningslagen bygger på att regeringen, om de förutsättningar lagen föreskriver för utlämning är uppfyllda, har möjlighet att göra en diskretionär prövning i varje utlämningsärende. I 1 § utlämningslagen föreskrivs att regeringen får utlämna en misstänkt, tilltalad eller dömd person för en i den ansökande staten straffbelagd gärning om personen befinner sig här i riket. Även om utlämning enligt lagen är möjlig behöver regeringen alltså inte utlämna någon i det enskilda fallet. En annan sak är att Sverige deltar i det internationella straffrättsliga

samarbetet och har konventionsåtaganden att uppfylla. Om hinder möter mot utlämning enligt någon av de s.k. vägransgrunderna i 1–10 §§ utlämningslagen får utlämning inte beviljas.

Ett hinder mot utlämning inträder enligt 2 § om den som begärs utlämnad är svensk medborgare. I utlämningslagen finns vidare krav på att den gärning för vilken utlämning begärs är av viss svårhetsgrad samt att gärningen motsvarar brott enligt svensk lag. Enligt 4 § utlämningslagen får utlämning som huvudregel beviljas endast för gärning som enligt svensk lag kan leda till fängelse i minst ett år.

Bestämmelserna i 5–6 §§ behandlar frågan om hinder mot utlämning vid militära eller politiska brott. Risk för svår förföljelse i den ansökande staten på grund av politiska, religiösa eller etniska skäl m.m. samt risk för att från den ansökande staten sändas vidare till en annan stat där motsvarande förföljelse riskeras utgör enligt 7 § också hinder mot utlämning. Vidare utgör enligt 8 § humanitära skäl av sådan art att en utlämning skulle vara uppenbart oförenlig med humanitetens krav hinder mot utlämning.

I 9 § finns krav på att den ansökande staten skall lämna viss utredning om de brott som utlämningen avser. Resultatet av den ansökande statens brottsutredning, vanligtvis fällande dom eller häktningsbeslut, skall bifogas utlämningsframställningen. Domen skall stödjas av utredningen i övrigt och om framställningen avser en misstänkt (ej dömd) person, får som huvudregel utlämning inte beviljas om det utifrån utredningen inte finns sannolika skäl för att den misstänkta personen begått gärningen. Om det följer av en internationell överenskommelse skall dock häktningsbeslut eller dom godtas som grund för framställningen utan vidare utredning, såvida det inte framgår att häktningsbeslutet eller domslutet är uppenbart oriktigt. Den ordningen tillämpas i förhållande till stater som tillträtt 1957 års europeiska utlämningskonvention.

Utlämning får inte ske om brottet är preskriberat enligt svensk lag. En svensk dom eller ett beslut att inte åtala för gärningen utgör också hinder mot utlämning. Det framgår av 10 § utlämningslagen. Om dom beträffande gärningen meddelats i en annan stat än den ansökande staten, får enligt tredje stycket i samma paragraf utlämning ske endast under vissa förutsättningar.

Temporärt hinder mot utlämning föreligger enligt 11 § som huvudregel om den som begärs utlämnad är åtalad i Sverige för annat brott där fängelse kan komma i fråga eller om personen skall verkställa frihetsberövande påföljd här.

I 12 § behandlas regeringens möjligheter och skyldigheter att förena en utlämning med villkor. Utgångspunkten är att den som utlämnas till en främmande stat inte där skall dömas för även en annan gärning som begåtts före utlämningsframställningen. Vidare får den som utlämnas inte straffas med döden. Därför anger regeringen sådana villkor för utlämningen till den andra staten när det är befogat. I 13 § behandlas frågan om konkurrerande framställningar från olika stater.

I 14–22 §§ finns förfaranderegler för prövningen av en utlämningsframställning. Av 14 § framgår att framställningen skall ges in till Justitiedepartementet, att dom eller häktningsbeslut eller annan utredning skall bifogas samt att vissa uppgifter rörande den som begärs utlämnad och gärningen måste framgå. Innan beslut om utlämning fattas av reger-

ingen skall riksåklagaren ha yttrat sig. Vidare skall Högsta domstolen yttra sig såvida den som begärs utlämnad inte samtycker till utlämning eller det inte är uppenbart att framställningen skall avslås. Förhandling i Högsta domstolen hålls om det är nödvändigt. För ärendets handläggning gäller de bestämmelser som i allmänhet gäller i brottmål. Riksåklagaren ansvarar för utredningen av ärendet, ofta genom lokal åklagare. För tvångsmedel under utredningen gäller, med vissa i lagen angivna undantag, vad som i allmänhet gäller för tvångsmedel i brottmål. Det finns även bestämmelser som reglerar möjligheterna att ta en person i förvar inför utlämning.

Ofta initieras frågan om utlämning redan innan en utlämningsframställning ges in, genom att en internationellt efterlyst person återfinns i Sverige. I sådana fall kan enligt 23 § en åklagare besluta om tvångsmedel i form av anhållande, reseförbud, beslag eller anmälningsskyldighet i avvaktan på en framställning om utlämning. Åklagarens beslut skall så snart som möjligt prövas av en tingsrätt och om den inte upphäver beslutet även av chefen för Justitiedepartementet. Därefter löper en frist, vilken som längst får vara i 40 dagar efter beslutet om tvångsmedel, inom vilken utlämningsframställningen måste ha kommit in till Justitiedepartementet. Inges en framställning i rätt tid måste åklagaren inom åtta dagar därefter begära personen häktad för att inte tvångsmedlet skall förfalla.

Av 25 § framgår att åtal inte får väckas för brott för vilket utlämning begärts, såvida inte begäran avslagits. Om utlämning beviljas efter det att åtal väckts, utgör det förhållandet rättegångshinder i brottmålet.

Internationell rättslig hjälp i brottmål

I lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål regleras under vilka förutsättningar Sverige kan lämna rättslig hjälp till andra stater eller begära sådan hjälp utomlands. Vid rättslig hjälp är grundtanken i lagstiftningen att samtliga åtgärder som kan vidtas i en svensk förundersökning eller rättegång också skall kunna vidtas av svenska åklagare och domstolar för att bistå utländska myndigheter. Åtgärderna skall vidtas under samma förutsättningar som gäller vid en svensk förundersökning eller rättegång. I vissa fall kan svenska åklagare och domstolar lämna bistånd även med åtgärder som är okända enligt svensk rätt, så länge det inte är fråga om en tvångsåtgärd och det inte heller skulle strida mot grundläggande principer i den svenska rättsordningen.

Lagen om internationell rättslig hjälp tar i sitt inledande kapitel upp regler som styr lagens tillämpningsområde. I 1 kap. 2 § görs en uppräkningslista av åtgärder som kan komma i fråga, exempelvis förhör i samband med förundersökning i brottmål, bevisupptagning vid domstol, telefonförhör, förhör genom videokonferens och överförande av frihetsberövade för förhör. Uppräkningen är inte uttömmande utom i fråga om tvångsåtgärder.

I 2 kap. finns allmänna bestämmelser om rättslig hjälp i Sverige. I 2 kap. 3 § anges att en ansökan om rättslig hjälp i Sverige får göras av utländsk åklagare, undersökningsdomare, annan domare eller domstol eller någon annan enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. I 2 kap. framgår vidare vad en ansökan skall

innehålla och att en ansökan som huvudregel skall ges in till Justitiedepartementet som sedan vidarebefordrar den till den åklagare eller domstol som är behörig enligt 7 §. En ansökan skall vara skriven på svenska, danska eller norska eller åtföljas av en översättning till något av de språken om inte den instans som handlägger ansökan medger annat i det enskilda fallet.

I 2 kap. anges även vissa förutsättningar som måste vara uppfyllda för att åtgärden skall kunna vidtas. Utgångspunkten är att det är den instans som handlägger ärendet som också prövar om förutsättningarna är uppfyllda enligt de svenska reglerna i rättegångsbalken. Det finns även som huvudregel ett krav på dubbel straffbarhet vid åtgärder som innebär användande av tvångsmedel, exempelvis husrannsakan och beslag. Även om de grundläggande förutsättningarna för att en ansökan skall prövas är uppfyllda, kan den ändå komma att avslås med stöd av de vägransgrunder som finns i 2 kap. 14 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. Avslag är enligt den bestämmelsen obligatoriskt om ett bifall skulle strida mot svenska allmänna rättsprinciper eller om ett beviljande av åtgärden skulle kränka Sveriges suveränitet, medföra fara för rikets säkerhet eller strida mot svenska allmänna rättsprinciper eller andra väsentliga intressen. Om ansökan avser en gärning som har karaktären av ett politiskt brott eller enbart är ett militärt brott eller om dom beträffande gärningen redan meddelats i Sverige, har regeringen en möjlighet, men inte en skyldighet, att avslå ansökan. Det är regeringen – och inte en åklagare eller domstol – som skall avslå en ansökan om rättslig hjälp vid dessa obligatoriska och fakultativa vägransgrunder. Om en åklagare eller domstol som handlägger ärendet finner att ansökan bör avslås på en sådan grund, skall ansökan överlämnas till regeringen (se 2 kap. 15 § första stycket).

I 3 kap. finns ett fåtal bestämmelser som gäller när en svensk åklagare eller domstol vill ha rättslig hjälp utomlands.

Det omfattande 4 kap. innehåller särskilda bestämmelser om olika former av rättslig hjälp, t.ex. bevisupptagning vid domstol, förhör genom videokonferens och överförande av frihetsberövade personer. Beträffande kvarstad, beslag samt husrannsakan och andra åtgärder som avses i 28 kap. rättegångsbalken, dvs. kroppsvisitation och kroppsbesiktning, finns särskilda bestämmelser i 14–24 §§. Ansökningar om sådana åtgärder i Sverige handläggs av åklagare och prövas i vissa fall av domstol. En misstänkt, tilltalad eller målsägande som drabbas av en åtgärd med anledning av en ansökan har samma rätt till offentlig försvarare, målsägandebiträde eller stödperson som vid en svensk förundersökning eller rättegång. Vid bevisupptagning vid svensk domstol kan en misstänkt eller tilltalad vid särskilda skäl beviljas offentlig försvarare även om det inte följer av 21 kap. rättegångsbalken. I 4 kap. 29–34 §§ regleras överförande av en frihetsberövad till och från Sverige för förhör m.m. Regleringen innebär bl.a. att en person som är berövad friheten i Sverige på begäran av en annan stat kan föras över till den staten för förhör som avser annat än utredning om den frihetsberövades brottslighet. Om ansökan kommer från ett land utanför Norden eller Europeiska unionen skall den prövas av regeringen och i andra fall av åklagare. En ansökan får vägras om ett överförande medför att tiden för frihetsberövandet förlängs eller om den frihetsberövades närvaro behövs

i ett brottmål som handläggs här i landet. Innan en sådan ansökan prövas, skall yttrande som huvudregel inhämtas från den myndighet som svarar för verkställigheten av frihetsberövandet.

Det avslutande 5 kap. reglerar bl.a. frågor om villkor om användningsbegränsningar när rättslig hjälp beviljas, immunitet, sekretess, delning av förverkad egendom mellan stater och återkrav av kostnader.

Tribunallagen

FN:s medlemsstater är, till följd av att de internationella tribunalerna är inrättade med stöd av kapitel 7 i FN-stadgan, förpliktade att samarbeta med de internationella tribunalerna i enlighet med vad som föreskrivs i deras stadgor.

De svenska lagarna om internationell rättslig hjälp i brottmål och om utlämning för brott är utformade så att de förutsätter att en begäran om rättsligt bistånd härrör från en domstol eller myndighet i en främmande stat. De är inte direkt tillämpliga i förhållande till de internationella tribunalerna som inte är knutna till en stats interna rättsordning. Vidare kan inte de villkor som finns i den svenska lagstiftningen göras gällande i förhållande till tribunalerna där samarbetsskyldigheten inte grundar sig på ett avtal mellan enskilda stater utan där bestämmelserna om rättsligt samarbete i dess delar i respektive stadga närmast skall ses som påbud till medlemsstaterna (se prop. 1993/94:142 s. 24). Samarbetet med tribunalerna regleras därför i en särskild lag, tribunallagen.

Enligt ordalydelsen i 3 § första stycket tribunallagen får regeringen bevilja utlämning till någon av tribunalerna. Några hänvisningar till utlämningslagens villkor för utlämning har inte gjorts. I förarbetena till bestämmelsen anges att möjligheten att neka utlämning i dessa fall bör, med anledning av skyldigheten att samarbeta med tribunalerna, inskränka sig till fall där den aktuella åtgärden skulle vara uppenbart stötande eller annars stå i uppenbar strid med den svenska rättsordningen (se a. prop. s. 29 f.).

Förfarandet vid framställningar om utlämning från tribunalerna följer i stora drag det förfarande som gäller enligt utlämningslagen. Vissa betydelsefulla skillnader finns dock.

Något formellt krav på att den aktuella gärningen skall motsvara ett brott enligt svensk lag finns inte i tribunallagen. Ett beslut om häktning eller dom skall enligt 3 § andra stycket tribunallagen godtas som grund för beslut om utlämning om det inte framgår att häktningsbeslutet eller domslutet är uppenbart oriktigt. Motsvarande ordning gäller enligt 1957 års europeiska utlämningskonvention, se 9 § tredje stycket i utlämningslagen och Sveriges förbehåll till artikel 12 i konventionen.

En skillnad i förhållande till förfarandet i utlämningslagen är att en framställning om utlämning enligt tribunallagen som huvudregel inte underkastas domstolsprövning. Regeringen har dock enligt 4 § andra stycket möjlighet att inhämta yttrande av Högsta domstolen om det finns särskilda skäl.

Om det blir aktuellt att använda tvångsmedel i samband med en utlämningsframställning från någon av tribunalerna är det däremot nödvändigt med domstolsprövning. Förfarandet för tvångsmedel följer i stort förfarandet enligt utlämningslagen. Utrymmet för att inte använda tvångsmedel

när någon av tribunalerna begär det är dock mycket begränsat till följd av Sveriges skyldighet att samarbeta med dem. Enligt tribunallagen finns därför en presumtion för att på begäran av någon av tribunalerna häkta eller provisoriskt anhålla en person. Presumtionen bryts endast om det är uppenbart att skäl för sådan åtgärd saknas. Beslut om tvångsmedel får vidare fattas utan att särskild utredning har lämnats till stöd för att den som avses med ansökan har begått gärningen. Den regleringen skiljer sig från bestämmelserna i utlämningslagen som i detta hänseende hänvisar till vad som i allmänhet är föreskrivet i brottmål, dvs. till 24 kap. i rättegångsbalken (se prop. 2001/02:88 s. 99 f.).

I 7 § tribunallagen hänvisas till bestämmelserna i 25 och 26 a §§ utlämningslagen om förbud mot åtal i Sverige om utlämning begärts för samma gärning och om återförande för någon som utlämnats till Sverige för rättegång här.

Verkställigheten av utlämningen ombesörjs av polismyndigheten, liksom vid utlämning enligt utlämningslagen, se 8 § tribunallagen. Även enligt tribunallagen finns möjligheter att ta någon i förvar inför utlämning om det är nödvändigt.

Bestämmelser om hur konkurrerande ansökningar om utlämning av en person till en tribunal respektive till en annan stat skall behandlas finns i 8 a § tribunallagen.

När det gäller framställningar om rättslig hjälp från tribunalerna hänvisas i 9 § tribunallagen till lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål såvida inte annat framgår av tribunallagen. Det innebär i princip att svenska åklagare och domstolar har möjlighet att bistå tribunalerna med alla de åtgärder som de enligt den lagen kan bistå utländska nationella myndigheter och domstolar med.

Hänvisningen till lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål innebär däremot inte att en framställning från någon av tribunalerna kan avslås på samma grunder som vid framställningar från nationella myndigheter och domstolar i främmande länder. Även vid framställningar om rättslig hjälp är utrymmet för att inte bistå tribunalerna mycket begränsat och avslag på en begäran bör ske endast i fall där den aktuella åtgärden skulle vara uppenbart stötande eller annars stå i strid med den svenska rättsordningen (se prop. 1993/94:142 s. 29). Den obligatoriska vägransgrunden i 2 kap. 14 § första stycket lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål gäller inte, enligt 9 § andra stycket tribunallagen, om ett avslag skulle strida mot Sveriges förpliktelser gentemot tribunalerna. Den ordningen har införts därför att utrymmet för att vägra rättslig hjälp enligt 2 kap. 14 § första stycket är större än vad förpliktelsen att samarbeta med tribunalerna medger (se prop. 1999/2000:61 s. 174). I 9 § andra stycket tribunallagen föreskrivs vidare att de fakultativa vägransgrunderna i 2 kap. 14 § andra stycket inte är tillämpliga vid framställningar från tribunalerna. Något krav på dubbel straffbarhet för att tillmötesgå en begäran om rättsligt bistånd från någon av tribunalerna finns inte.

För att säkerställa att åklagare eller domstolar som handlägger ansökningar om rättslig hjälp inte ställer upp villkor som inte är förenliga med tribunalernas stadgor, skall tribunalerna enligt 9 § tredje stycket tribunallagen ges tillfälle att yttra sig innan villkor bestäms.

7 Överväganden och förslag

7.1 Tillträde till straffverkställighetsavtalet mellan Sverige och specialdomstolen

Regeringens förslag: Riksdagen skall godkänna avtalet om straffverkställighet mellan Sveriges regering och Specialdomstolen för Sierra Leone.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt promemorians förslag eller lämnat det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Av specialdomstolens stadga följer att de länder som kan komma i fråga för att ta emot personer som är dömda av specialdomstolen i första hand är de som slutit straffverkställighetsavtal med Jugoslavientribunalen eller Rwandatribunalen. Sverige har ingått straffverkställighetsavtal med dessa tribunaler.

Som utgångspunkt skall ett straff som utdömts av Specialdomstolen för Sierra Leone avtjänas i Sierra Leone, och först om omständigheterna så kräver kan det avtjänas i ett annat land. Specialdomstolen är därför inte i samma grad som tribunalerna beroende av andra länders beredvillighet att verkställa straff, men det finns ändå skäl att samarbeta med den i detta hänseende.

Specialdomstolen är en domstol med jurisdiktion som huvudsakligen rör allvarliga brott mot internationell humanitär rätt. Det ligger i världssamfundets intresse att sådana gärningar lagförs och att utdömda straff för sådana brott verkställs. Det motverkar strafffrihet och utgör ett bidrag till försoning och stabilitet i det drabbade området. Sverige bör därför medverka till den rättskipning som sker vid specialdomstolen. Ett sätt att stödja specialdomstolen i detta hänseende är att tillträda det straffverkställighetsavtal Sverige har förhandlat fram med domstolen. Ett sådant tillträde ligger vidare i linje med FN:s säkerhetsråds uppmaning till alla medlemsländer i resolution 1470 (2003) om att fullt ut samarbeta med specialdomstolen. Det framförhandlade avtalet motsvarar i princip Sveriges straffverkställighetsavtal med Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen.

Det ankommer enligt 10 kap. 2 § regeringsformen på riksdagen att godkänna det i propositionen behandlade avtalet. Enligt regeringens uppfattning finns, som framgår av det ovan anförda, goda skäl för Sverige att tillträda avtalet. Regeringen föreslår därför att riksdagen godkänner straffverkställighetsavtalet med Specialdomstolen för Sierra Leone.

7.2 Samarbete med specialdomstolen i fråga om utlämning och rättslig hjälp i brottmål

Regeringens bedömning: Sverige bör kunna bistå specialdomstolen med utlämning och rättslig hjälp i brottmål.

Promemorians bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås emellertid att Sverige bör kunna bistå specialdomstolen med utlämning enbart för lagföring, inte för straffverkställighet.

Remissinstanserna har tillstyrkt promemorians bedömning eller lämnat den utan erinran.

Skälen för regeringens bedömning: Specialdomstolen är inte inrättad med stöd av kapitel 7 i FN-stadgan och dess stadga innehåller sålunda inte för medlemsstaterna förpliktande bestämmelser. Sverige är därför – till skillnad från vad som gäller i förhållande till de internationella tribunalerna – inte skyldig att samarbeta med specialdomstolen i fråga om utlämning och rättslig hjälp. Sverige har inte heller fört förhandlingar eller ingått något avtal med specialdomstolen om samarbete i dessa hänseenden. Av avtalet om specialdomstolens inrättande och av dess bevis- och förfaranderegler framgår dock att specialdomstolen har befogenhet att samarbeta med andra länder i fråga om utlämning och rättslig hjälp i brottmål, se avsnitt 6.2.1.

Faktiska omständigheter talar inte för att specialdomstolen skall komma att begära hjälp av Sverige i fråga om utlämning och rättslig hjälp i någon större utsträckning. Antalet personer med ursprung i Sierra Leone som har hemvist i Sverige eller annars stadigvarande vistas här är litet. Antalet åtalade vid specialdomstolen uppgår till ett drygt tiotal och förväntas inte öka nämnvärt. De flesta åtalade finns redan i specialdomstolens förvar. Likväl kan man inte utesluta att specialdomstolen kan ha behov av att samarbeta med Sverige i dessa avseenden, särskilt i fråga om rättslig hjälp, t.ex. förhör med vittnen.

Av regeringens förslag i avsnitt 7.1 framgår att specialdomstolens karaktär och funktion talar för att Sverige bör samarbeta med den i fråga om straffverkställighet. Samma skäl gör sig gällande i fråga om samarbete med utlämning och rättslig hjälp. Genom att möjliggöra samarbete med specialdomstolen i dessa frågor stödjer Sverige en rättskipningsprocess för allvarliga brott mot internationell humanitär rätt. Ett sådant samarbete ligger i linje med FN:s säkerhetsråds uppmaning till alla medlemsländer i resolution 1470 (2003) om att fullt ut samarbeta med specialdomstolen. Det vore olyckligt om Sverige av formella skäl inte skulle kunna bistå specialdomstolen om behov av samarbete uppstod. Sverige bör därför skapa förutsättningar för att kunna bistå specialdomstolen med utlämning och rättslig hjälp i brottmål.

Även om behovet av samarbete med specialdomstolen i fråga om utlämning främst gör sig gällande vid utlämning för lagföring finns det enligt regeringen inte anledning att inskränka utlämningssamarbetet till den situationen. Liksom i förhållande till de internationella tribunalerna bör samarbetet omfatta såväl utlämning för lagföring som för straffverkställighet.

7.3 Lagstiftningsbehov

Regeringens bedömning: Det krävs lagändringar för att Sverige skall kunna samarbeta med specialdomstolen i fråga om straffverkställighet, utlämning och rättslig hjälp i brottmål.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har invänt mot promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Den i förhållande till andra stater befintliga lagstiftningen, lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (internationella verkställighetslagen), lagen (1957:668) om utlämning för brott (utlämningslagen) och lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, är tillämplig endast vid framställningar från andra stater eller från andra staters myndigheter och specialdomstolen är inte en del av någon stats interna rättsordning. I lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt (tribunallagen) finns en särskild reglering om överförande av straffverkställighet, utlämning och rättslig hjälp i förhållande till de internationella tribunalerna men lagen är begränsad till samarbete med Jugoslavien-tribunalen och Rwandatribunalen. Det krävs således ändringar i lagstiftningen för att Sverige skall kunna samarbeta med specialdomstolen i fråga om straffverkställighet, utlämning och rättslig hjälp i brottmål.

7.4 Närmare om regleringen

Regeringens förslag: Regleringen om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone skall föras in i tribunallagen. Namnet på lagen skall samtidigt ändras till lag om Sveriges samarbete med internationella brottmålstribunaler.

I fråga om verkställighet av straff skall specialdomstolen jämföras med Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen.

Vid utlämning till specialdomstolen skall utlämningslagen tillämpas. Vägransgrunderna vid svenskt medborgarskap, vid frånvaro av dubbel straffbarhet samt vid preskription enligt svensk rätt skall dock inte vara obligatoriska i förhållande till specialdomstolen. Ett beslut om häktning eller en dom som specialdomstolen har meddelat skall godtas som grund för utlämning, om det inte framgår att häktningsbeslutet eller domslutet är uppenbart oriktigt. Denna regel skall gälla i stället för utlämningslagens bestämmelse om krav som skall ställas på den bakomliggande utredningen.

Rättslig hjälp i brottmål skall kunna lämnas till specialdomstolen enligt lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. Avslag med hänvisning till avsaknad av dubbel straffbarhet skall endast kunna beslutas av regeringen. Regeringen skall dock få besluta att lämna rättslig hjälp till specialdomstolen trots att det inte finns dubbel straffbarhet. Specialdomstolen skall ges tillfälle att yttra sig innan rättslig hjälp förenas med villkor enligt 5 kap. 2 § samma lag.

Tribunallagens bestämmelser om förbud mot att döma för samma brott flera gånger, rätt till offentlig försvarare, ersättning för inställelse, transitering och Sveriges kostnadsansvar skall tillämpas vid samarbete med specialdomstolen. Därför skall inte bestämmelserna om transitering i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål och utlämningslagen tillämpas. Reglerna om kostnadsansvar för offentlig försvarare i utlämningslagen skall inte heller tillämpas.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens men är annorlunda formulerat. Promemorians förslag innehåller dock ingen bestämmelse om vilken prövning av specialdomstolens domar som skall göras i samband med en framställning om utlämning för straffverkställighet. Promemorian innehåller inte heller förslag om att uttryckligen undanta bestämmelserna om krav på den bakomliggande utredningen, kostnadsansvar för offentlig försvarare och transitering i utlämningslagen från tillämplighet vid utlämningsframställningar från specialdomstolen. Vidare innehåller inte promemorian något förslag till ny rubrik på lagen om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har lämnat förslagen utan erinran. *Stockholms tingsrätt* har dock anfört att vägransgrunderna vid preskription och dubbel straffbarhet, mot bakgrund av att Sverige inte har någon skyldighet att samarbeta med specialdomstolen och att lagstiftningen inte bör göras mer komplicerad än nödvändigt, bör vara obligatoriska och alltså följa regleringen i utlämningslagen. Även *Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet* har anfört att dessa vägransgrunder, bl.a. med beaktande av att de brott som kan bli föremål

för utlämning är av komplicerad natur, bör vara obligatoriska. Vidare har fakultetsstyrelsen invänt mot promemorians förslag till lagteknisk lösning, med hänvisningar från tribunallagen till utlämningslagen och lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. Fakultetsstyrelsen menar att en sådan ordning gör tribunallagen splittrad och förordar i stället att en ny lag stiftas som endast rör samarbete med specialdomstolen. *Sveriges advokatsamfund* har noterat att förslaget innebär att Sverige, trots att det inte finns någon folkrättslig förpliktelse, åtar sig att samarbeta med specialdomstolen på ett sätt som går utöver Sveriges normala åtaganden i förhållande till stater men inte lika långt som i förhållande till de internationella tribunalerna. Med hänsyn till specialdomstolens särskilda karaktär, med huvudsaklig inriktning på brott mot internationell humanitär rätt, har dock samfundet godtagit promemorians förslag.

Skälen för regeringens förslag

Lagteknisk lösning

Specialdomstolen skiljer sig i sin uppbyggnad från Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen främst därför att den inte inrättats med stöd av kapitel 7 i FN-stadgan, vilket innebär att det inte finns någon skyldighet för medlemsstaterna att samarbeta med den. Specialdomstolen har vidare fler nationella inslag än Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen, bl.a. genom att den ligger i Sierra Leone (medan de internationella tribunalerna har sitt säte utanför sin territoriella jurisdiktion). Vidare har specialdomstolen jurisdiktion över vissa nationella brott och i domstolen deltar också nationella domare. Samtidigt har den betydande likheter med de internationella tribunalerna. Den tillhör inte staten Sierras rättssystem utan har inrättats genom ett särskilt avtal med FN. Den är en tillfällig domstol – en tribunal – som inrättats till följd av en särskild konflikt. Dessutom har den, liksom de internationella tribunalerna, jurisdiktion över brott mot allvarliga överträdelser av internationell humanitär rätt och dess stadga följer i stort de stadgor som gäller för Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen. Specialdomstolen är även förbunden med de internationella tribunalerna genom att domarna i specialdomstolens överklagandekammare skall vägledas av beslut fattade av de internationella tribunalernas överklagandekammare.

Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet har anfört att regleringen om samarbete med specialdomstolen bör införas i en ny lag som enbart behandlar samarbete med den domstolen.

Samarbetet med specialdomstolen förväntas inte nå någon större omfattning och det föreslås avse vissa begränsade områden – utlämning, rättslig hjälp i brottmål och överförande av straffverkställighet – som sammanfaller med de huvudområden som den nuvarande tribunallagen behandlar. Såsom framgår nedan bör dessutom reglerna för samarbete med specialdomstolen i väsentliga delar motsvara vad som gäller i förhållande till de internationella tribunalerna. Regeringen anser därför inte att det är lämpligt att införa en ny särskild lag för att reglera enbart samarbetet med specialdomstolen. Mot bakgrund av specialdomstolens starka internationella prägel, dess tillfälliga karaktär samt arten av

huvudparten av de brott som omfattas av dess jurisdiktion, anser regeringen att regleringen rörande samarbete med den, i enlighet med promemorians förslag, bör införas i tribunallagen.

Verkställighet av fängelsestraff

Av straffverkställighetsavtalet med specialdomstolen följer inte någon skyldighet för Sverige att på begäran av specialdomstolen verkställa dess fängelsedomar. Samtidigt uttrycker Sverige i och med tillträde till avtalet sin vilja att i Sverige verkställa fängelsestraff som domstolen bestämt. De straff som kan komma i fråga för straffverkställighet i Sverige enligt straffverkställighetsavtalet rör huvudsakligen brott mot internationell humanitär rätt, dvs. brott som det internationella samfundet finner det mycket angeläget att beivra. Att i svensk rätt uppställa tvingande krav på exempelvis dubbel straffbarhet eller den dömda personens samtycke för straffverkställighet vore att motverka ett ändamålsenligt samarbete i linje med avtalet. Därför bör enligt regeringen inte de villkor för straffverkställighet som finns i internationella verkställighetslagen vara tillämpliga. Det finns inte heller skäl att tillämpa de svenska reglerna om påföljdsomvandling eller anpassning till motsvarande svensk påföljd eftersom fängelse är den enda påföljd som kan komma i fråga. En sådan ordning motsvarar den som gäller vid svensk verkställighet av fängelsedomar meddelade av de internationella tribunalerna. Mot den bakgrunden samt med beaktande av att straffverkställighetsavtalet med specialdomstolen i stort följer de straffverkställighetsavtal som ingåtts med Jugoslavien-tribunalen och Rwandatribunalen bör regleringen om straffverkställighet i 11–12 §§ tribunallagen gälla även för specialdomstolen.

Enligt 11 § tribunallagen får regeringen besluta att en fängelsedom meddelad av någon av tribunalerna får verkställas i Sverige. Regeringen bör ha samma beslutanderätt även i förhållande till specialdomstolen eftersom övervägandena i stort bör motsvara de som görs vid framställningar om överförande av straffverkställighet från de internationella tribunalerna. Samma ordning gäller för övrigt också i förhållande till annan utomnordisk stat, dvs. regeringen får, efter begäran, besluta att en dom meddelad utomlands får verkställas i Sverige.

Samarbete i fråga om utlämning

I enlighet med de bedömningar som gjorts i avsnitt 7.2 och 7.3 bör Sverige kunna bistå specialdomstolen med utlämning, vilket kräver lagstiftning. De skäl som anfördes när reglerna i tribunallagen i fråga om utlämning skapades, närmast hänförliga till skyldigheten att samarbeta med de internationella tribunalerna, saknas dock i förhållande till specialdomstolen. Enligt regeringen bör utlämningsarbetet med specialdomstolen i princip motsvara det Sverige har med andra stater. Därför anser regeringen i enlighet med promemorians förslag att utgångspunkten bör vara den ordning som föreskrivs i utlämningslagen. Det innebär att utlämningsfrågan som regel blir föremål för domstolsprövning, att den är omgärdad av vissa villkor samt att regeringen när väl dessa villkor är uppfyllda – och i avsaknad av ett förpliktande

utlämningsavtal – har en friare prövningsrätt än i förhållande till tribunalerna.

Med anledning av specialdomstolens internationella karaktär finns det dock skäl att överväga om det är lämpligt att, som föreslagits i promemorian, göra vissa avsteg från utlämningslagens villkor i förhållande till specialdomstolen på så sätt att vägransgrunderna vid svenskt medborgarskap, frånvaro av dubbel straffbarhet och vid preskription enligt svensk rätt inte bör vara obligatoriska utan fakultativa. Specialdomstolens jurisdiktion avser främst allvarliga överträdelser mot internationell humanitär rätt. Sverige och världssamfundet har ett starkt intresse av att sådana brott lagförs.

Stockholms tingsrätt har anfört att det, med beaktande av att Sverige inte har någon skyldighet att samarbeta med specialdomstolen och att lagstiftningen inte skall vara mer komplicerad än nödvändigt, inte finns vägande skäl att frångå avsaknad av dubbel straffbarhet och preskription enligt svensk rätt såsom obligatoriska vägransgrunder. Även *Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet* har invänt mot promemorians förslag att dessa vägransgrunder vid samarbete med specialdomstolen skall vara fakultativa. Regeringen är införstådd med att promemorians förslag innebär att lagstiftningen blir något mer komplicerad än om utlämningslagen skulle få en alltigenom direkt tillämplighet. Det är emellertid angeläget att utlämningssamarbetet i förhållande till specialdomstolen hamnar på en rimlig nivå. Som ovan anförts skall utgångspunkten för utlämningssamarbetet med specialdomstolen motsvara det mellanstatliga. Trots att Sverige inte har någon skyldighet att samarbeta med specialdomstolen i denna fråga anser regeringen att det vore att förneka specialdomstolens internationella särdrag och betydelse om den i fråga om utlämning helt skulle jämföras med domstolar i andra stater. Vissa avsteg från utlämningslagens villkor är därför nödvändiga.

Regeringen anser att med den ordning som föreslås i promemorian får utlämningssamarbetet en lämplig omfattning som avspeglar domstolens både internationella och nationella inslag. Specialdomstolens internationella särdrag och betydelse tillgodoses om avslagsgrunderna vid avsaknad av dubbel straffbarhet och preskription enligt svensk rätt inte är obligatoriska. Det kan i princip förutsättas att de brott som omfattas av specialdomstolens jurisdiktion till sin natur är så straffvärda att det inte råder någon tveksamhet om att de bör lagföras. Utlämningslagens krav på dubbel straffbarhet i 4 § utlämningslagen bör därför inte vara tvingande. Eftersom specialdomstolens jurisdiktion sträcker sig så långt tillbaka i tiden som till den 30 november 1996 bör inte heller preskription enligt svensk rätt utgöra hinder för utlämning för sådana allvarliga brott som det är fråga om. Vägransgrunden vid preskription enligt svensk rätt enligt 10 § andra stycket utlämningslagen bör därför inte vara obligatorisk i förhållande till specialdomstolen.

Vidare anser regeringen att samarbete med specialdomstolen i fråga om utlämning inte bör begränsas av ett förbud mot utlämning av svenska medborgare. Medborgarskap bör som regel inte utgöra hinder mot lagföring för brott mot internationell humanitär rätt. Även om Sverige har jurisdiktion över dessa brott kan det vara mest lämpligt att en prövning sker av den med stöd av FN inrättade domstolen, där all kunskap om konflikten finns samlad. Därför bör inte heller vägransgrunden i 2 §

utlämningslagen vara obligatorisk gentemot specialdomstolen. Vidare finns det med stöd av 12 § tredje stycket i utlämningslagen möjlighet att förena utlämning för lagföring av en svensk medborgare med villkor att personen skall återföras till Sverige för att avtjäna straffet här.

Samtidigt anser regeringen att man måste beakta specialdomstolens behörighet att pröva vissa brott enligt sierraleonsk rätt. FN har visserligen deltagit i inrättandet av specialdomstolen och gett den viss nationell kompetens. Att helt ta bort möjligheten att avslå en utlämningsframställning från specialdomstolen anser regeringen vore att gå för långt. Då skulle domstolen få en mer privilegierad ställning i svensk rätt än de internationella tribunalerna, eftersom dessa inte prövar brott mot nationell lagstiftning. Även om villkoren som rör preskription och dubbel straffbarhet inte bör vara obligatoriska bör regeringen därför ha en möjlighet att avslå framställningar på dessa grunder om t.ex. utlämning i ett enskilt fall skulle te sig stötande. Vidare bör det finnas en möjlighet att i vissa fall avslå en utlämningsframställning som avser en svensk medborgare, exempelvis vid utlämning för straffverkställighet.

Sammanfattningsvis gör regeringen samma bedömning som den som görs i promemorian; att avslagsgrunderna vid avsaknad av dubbel straffbarhet, preskription enligt svensk rätt och svenskt medborgarskap inte bör vara obligatoriska, men väl fakultativa. En sådan ordning följer av 1 § utlämningslagen där det anges att en person "får" utlämnas.

Vad gäller frågan om vilken prövning som i samband med en utlämningsframställning skall göras av ett häktningsbeslut eller en dom meddelad av specialdomstolen anser regeringen att det inte finns anledning att göra en mer ingående prövning av beviskravet än vid framställningar från stater som är anslutna till 1957 års utlämningskonvention. Ett beslut om häktning eller en dom meddelad av specialdomstolen, som inte är uppenbart oriktigt, bör därför såsom det föreskrivs i 9 § tredje stycket utlämningslagen godtas som grund för ett beslut om utlämning. Motsvarande reglering gäller vid utlämningsframställningar från de internationella tribunalerna. En särskild reglering om krav på utredning vid utlämningsframställningar från specialdomstolen bör därför införas i tribunallagen. Vägransgrunden i 9 § utlämningslagen som rör krav på den utredning som bifogas en utlämningsframställning skall därför inte gälla vid framställningar från specialdomstolen.

Utlämningslagens övriga förutsättningar för utlämning bör gälla i förhållande till specialdomstolen, liksom dess regler om förfarandet vid utlämningsframställningar, se avsnitt 6.2.2. Det innebär i allt väsentligt att hinder mot utlämning föreligger om gärningen enbart är ett militärt brott enligt 5 § utlämningslagen eller till övervägande delen ett politiskt brott, om personen riskerar svår förföljelse samt om en utlämning skulle strida mot humanitetens krav. Svensk dom eller beslut om åtalsunderlåtelse utgör också hinder mot utlämning till specialdomstolen. Slutligen utgör vissa förhållanden temporärt hinder mot utlämning till specialdomstolen, bland annat om den person som utlämningsframställningen avser är åtalad för ett annat brott i Sverige, för vilket är stadgat fängelse. Utlämningslagens regler om konkurrens mellan flera framställningar om utlämning blir tillämpliga. Förfarandet blir detsamma som för en ansökan från en annan stat.

Att vägransgrunderna vid svenskt medborgarskap, frånvaro av dubbel straffbarhet och preskription enligt svensk rätt blir fakultativa i förhållande till specialdomstolen innebär vissa avsteg från regleringen i 20 § första stycket andra meningen utlämningslagen. Högsta domstolen kan sålunda inte med för regeringen bindande verkan bestämma att en utlämningsframställning från specialdomstolen skall avslås på någon av vägransgrunderna i 2 §, 4 § eller 10 § andra stycket utlämningslagen. Högsta domstolens prövning enligt 18 § första stycket utlämningslagen skall emellertid fortfarande omfatta dessa villkor, även vid framställningar om s.k. utvidgad utlämning enligt 24 § utlämningslagen.

Samarbete i fråga om rättslig hjälp

Även samarbetet i fråga om rättslig hjälp med specialdomstolen bör i avsaknad av en folkrättslig skyldighet att samarbeta – utöver vad som följer av straffverkställighetsavtalet med specialdomstolen – inte vara lika långtgående som i förhållande till tribunalerna. Också vid denna samarbetsform bör utgångspunkten enligt regeringen vara att bistånd bör lämnas i motsvarande utsträckning som sker i förhållande till andra stater. Därför bör lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål tillämpas.

I lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål finns i 2 kap. 2 § vid utlämning ett krav på dubbel straffbarhet. Kravet på dubbel straffbarhet enligt den bestämmelsen gäller dock enbart i fråga om sådana former av rättslig hjälp som kan betecknas som tvångsmedel. I promemorian presenteras flera tänkbara lösningar för att behandla lagens krav på dubbel straffbarhet i förhållande till specialdomstolen.

Den mest långtgående lösningen som promemorian presenterar är att helt avskaffa kravet på dubbel straffbarhet i förhållande till specialdomstolen, på samma sätt som har gjorts i förhållande till Rwanda- och Jugoslavientribunalerna, med hänvisning bl.a. till att specialdomstolen är inrättad med stöd av FN, främst har jurisdiktion över allvarliga brott mot internationell humanitär rätt och att de brott som omfattas av specialdomstolens jurisdiktion får anses vara så straffvärda att osäkerhet i fråga om dubbel straffbarhet inte onödigt bör försvåra samarbetet. Vidare anføres att även om vissa av de nationella brott som omfattas av specialdomstolens behörighet inte är straffbara enligt svensk rätt, kan man utgå från att specialdomstolen inte kommer att pröva annat än de allvarligaste överträdelserna, vilka med säkerhet är straffbara också i Sverige. Slutligen anføres att det skulle kunna vara utrikespolitiskt känsligt om Sverige på formella grunder tvingades avslå en ansökan trots att starka skäl talar för att den rättsliga hjälpen bör lämnas. Säkerhetsrådet har också uppmanat alla medlemsstater att fullt ut samarbeta med specialdomstolen.

I promemorian analyseras även en motsatt lösning, att i alla lägen upprätthålla lagens krav på dubbel straffbarhet vid rättslig hjälp i förhållande till specialdomstolen. Till stöd för en sådan lösning anføres att specialdomstolen inte har inrättats med stöd av kapitel 7 i FN-stadgan och därigenom inte av FN har fått den särställning som de internationella tribunalerna åtnjuter. Dessutom omfattar specialdomstolens behörighet även vissa nationella brott. Specialdomstolen bör jämföras med natio-

nella sierraleonska domstolar gentemot vilka Sverige upprätthåller kravet på dubbel straffbarhet vid rättslig hjälp.

Den lösning som slutligen föreslås i promemorian är att försöka nå en likartad lösning som i fråga om utlämning till specialdomstolen, dvs. att kravet på dubbel straffbarhet alltså inte bör avskaffas, men inte heller bör vara absolut.

Regeringen gör samma bedömning som i promemorian att den mest lämpliga lösningen är att kravet på dubbel straffbarhet skall vara fakultativt. I förhållande till övriga nordiska stater och övriga EU-stater är dubbel straffbarhet i vissa fall inte en grund för att avslå en ansökan om rättslig hjälp. Däremot är det alltså ett krav i förhållande till utomeuropeiska stater. Genom att välja den av promemorian föreslagna ordningen frångår inte Sverige den tydliga linje med krav på dubbel straffbarhet för vissa former av rättslig hjälp som gäller i förhållande till utomeuropeiska stater. Men det finns ändå utrymme att göra en bedömning av om det i ett enskilt fall är lämpligt att bifalla en ansökan, trots frånvaro av dubbel straffbarhet. En sådan prövning kan emellertid innefatta bedömningar som bättre lämpar sig för regeringen än för rättsliga instanser att göra. Avslag med hänvisning till frånvaro av dubbel straffbarhet bör därför endast kunna beslutas av regeringen, på samma sätt som sker vid avslag på sådana grunder som regleras i 2 kap. 14 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål (se 2 kap. 15 § första stycket samma lag).

Regeringen anser att alla andra förutsättningar och villkor i lagen i princip bör tillämpas i förhållande till specialdomstolen. Det innebär att vägransgrunden i 2 kap. 14 § första stycket i samma lag, som bl.a. tar sikte på ansökningar som medför fara för Sveriges säkerhet eller strider mot svenska allmänna rättsprinciper, blir tvingande gentemot specialdomstolen. Vidare blir de fakultativa vägransgrunderna i 2 kap. 14 § andra stycket i lagen tillämpliga, vilket innebär att en ansökan får avslås om den rör en gärning som har karaktären av ett politiskt brott eller enbart är ett militärt brott, om svensk dom eller beslut om åtalsunderlåtelse har meddelats beträffande gärningen samt om omständigheterna i övrigt är sådana att ansökan inte bör bifallas.

I likhet med vad som gäller i förhållande till Jugoslavien- och Rwandatribunalerna samt Internationella brottmålsdomstolen finns det ett särskilt behov av samråd med specialdomstolen i olika frågor för att rättslig hjälp skall kunna lämnas på bästa möjliga sätt. Detta gäller även beträffande villkor om användningsbegränsningar enligt bestämmelsen i 5 kap. 2 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. På samma sätt som enligt 9 § tredje stycket tribunallagen bör därför specialdomstolen ges tillfälle att yttra sig innan rättslig hjälp förenas med sådana villkor.

Av artikel 4.2 i straffverkställighetsavtalet framgår att specialdomstolen, efter det att en dömd person överförs till Sverige för att avtjäna återstoden av straffet här, kan begära att personen i fråga tillfälligt återförs till domstolen för att vittna vid en rättegång. Genom att lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål görs generellt tillämplig i förhållande till tribunallagen krävs inte någon särskild reglering i tribunallagen för att möjliggöra tillfälligt återförande till specialdomstolen för vittnesmål där av en person som fått straffverkställigheten överförd till Sverige. Den situationen får anses falla in under regleringen i 4 kap. 29 och 30 §§

lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. En sådan ansökan skall prövas av regeringen sedan yttrande enligt 4 kap. 32 § inhämtats från den myndighet som ansvarar för verkställigheten såvida det inte är uppenbart att det inte behövs något yttrande.

Övriga bestämmelser

Vid samarbete i fråga om straffverkställighet, utlämning och rättslig hjälp i brottmål behövs viss övrig reglering, bl.a. om rättigheter för den person som är föremål för en begäran samt regler som klargör Sveriges kostnadsansvar i förhållande till domstolen och som möjliggör transitering genom Sverige från en annan stat av en frihetsberövad person till följd av den statens samarbete med specialdomstolen. I tribunallagen finns det en gemensam reglering av sådana frågor för de olika samarbetsformerna. Det är önskvärt med en i förhållande till de internationella tribunalerna enhetlig reglering för samarbetet med specialdomstolen. Det är lämpligt att regleringen om rättigheter för den person som berörs av en begäran inte skiljer sig åt beroende på från vilken tribunal som framställningen härrör. Utgångspunkten bör därför enligt regeringen vara att bestämmelserna i 2, 10, 12 a och 13–17 §§ tribunallagen skall gälla även vid samarbete med specialdomstolen. Bara när det finns goda skäl att frågå den regleringen bör så göras.

Det sagda innebär bl.a. att tribunallagens språkrav beträffande framställningar skall gälla även i förhållande till specialdomstolen liksom tribunallagens bestämmelse om hanteringen av konkurrerande framställningar om rättslig hjälp samt bestämmelsen om transitering genom Sverige. Vidare innebär det att om ansvar för en viss gärning prövats vid tribunalen får åtal för samma gärning inte väckas i Sverige, vilket ligger i linje med artikel 5 i straffverkställighetsavtalet med specialdomstolen. Tribunallagens absoluta förbud i 13 § andra stycket mot svenskt åtal för gärning som prövats av en tribunal går längre än vad som föreskrivs i brottbalken i fråga om andra staters nationella domar där i vissa fall gärningar kan prövas på nytt i Sverige även om de lagförts utomlands. Bestämmelsen i 13 § andra stycket går vidare längre än vad artikel 5 i straffverkställighetsavtalet med specialdomstolen kräver eftersom den artikeln endast uttrycker ett förbud mot ny (svensk) lagföring vid fällande domar. Regeringen anser dock att specialdomstolens avgöranden, som främst rör brott mot internationell humanitär rätt, inte bör ha en snävare rättskraft i förhållande till svensk jurisdiktion än de internationella tribunalernas avgöranden.

Vidare innebär de övriga bestämmelserna i tribunallagen att en misstänkt, åtalad eller dömd vid specialdomstolen har rätt till offentlig försvarare om han eller hon begär det, att ett vittne, målsägande eller sakkunnig har rätt till ersättning för sin inställelse vid specialdomstolen, att kostnaderna för offentlig försvarare och andra åtgärder som vidtas enligt tribunallagen i anledning av samarbete med specialdomstolen skall stanna på staten samt att bestämmelser i annan lag och författning om delgivning och rättslig hjälp blir tillämpliga såvida de inte strider mot tribunallagen. I fråga om kostnadsansvar för offentlig försvarare bör därför 18 § andra stycket sista meningen utlämningslagen inte tillämpas och i fråga om transitering bör 26 och 26 b §§ utlämningslagen samt

4 kap. 33 § och 34 § andra stycket lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål inte tillämpas.

Bestämmelsen i 13 § första stycket tribunallagen, som föreskriver att en i Sverige pågående lagföring på begäran av någon av tribunalerna skall överföras dit, bör inte gälla. En sådan skyldighet bör inte gälla i förhållande till en domstol där samarbetet inte bygger på tvång utan lämplighet.

8 Ekonomiska konsekvenser

Vid den bedömning som kan göras i dag kommer Sverige endast i mycket begränsad utsträckning att beröras av framställningar om rättslig hjälp och utlämning från specialdomstolen. De kostnader som kan bli aktuella torde vara mycket begränsade.

Det är troligare att ett fängelsestraff som döms ut av specialdomstolen kan komma att verkställas i Sverige. Enligt den bedömning som kan göras i dag torde det dock, med beaktande av att bara ett fåtal personer kommer att lagföras av specialdomstolen, inte bli aktuellt med straffverkställighet i Sverige i någon större omfattning. Förslaget i denna del torde därför inte medföra några betydande kostnader för Kriminalvården.

Eventuella merkostnader för berörda myndigheter skall finansieras inom befintliga ramar.

9 Ikraftträdande

<p>Regeringens förslag: Lagändringarna skall träda i kraft den 1 juli 2006.</p>
--

Promemorians förslag: I promemorian föreslås att de föreslagna lagändringarna skall träda i kraft den 1 april 2006.

Remissinstanserna har lämnat promemorians förslag utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Beträffande samarbetet i fråga om överförande av straffverkställighet framgår av artikel 12 i straffverkställighetsavtalet att avtalet träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter dagen för specialdomstolens mottagande av Sveriges meddelande om ratifikation.

Specialdomstolen har redan inlett sitt arbete och domstolens eventuella behov av hjälp lär inte dröja. Det finns därför anledning att snarast genomföra förslagen.

De föreslagna lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt. Regeringen bedömer att det är lämpligt med ikraftträdande den 1 juli 2006. Några övergångsbestämmelser krävs inte.

10 Författningskommentar

Lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt (tribunallagen) har fått ett nytt och bredare tillämpningsområde och omfattar nu även samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone, en internationell tribunal som har jurisdiktion över såväl internationell humanitär rätt som nationell sierraleonsk rätt. Den har därför fått en ny rubrik: Lag om Sveriges samarbete med internationella brottmålsribunaler.

1 §

I paragrafens *första stycke* definieras lagens tillämpningsområde. Lagen gäller för Sveriges samarbete med Rwandatribunalen, Jugoslavien-tribunalen och Specialdomstolen för Sierra Leone, där den sistnämnda domstolen utgör ett tillägg.

Den nuvarande lydelsen av *andra stycket* utgår. Eftersom första stycket redan definierar tillämpningsområdet för lagen, behövs inte förtydligandet i det nuvarande andra stycket. Någon saklig ändring är inte avsedd. Den nya lydelsen av stycket reglerar hur tribunallagen skall tillämpas i förhållande till Specialdomstolen för Sierra Leone. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 7.4.

Utgångspunkten är att samtliga regler i tribunallagen skall tillämpas om inget annat anges. Reglerna om utlämning i 3–8 a §§ skall emellertid inte tillämpas i förhållande till specialdomstolen och inte heller bestämmelserna om rättslig hjälp i 9 §. I fråga om utlämning och rättslig hjälp i förhållande till specialdomstolen hänvisar paragrafen i stället till de nya bestämmelserna i 8 b och 9 a §§. I paragrafen anges vidare att tribunallagens bestämmelser om överförande av lagföring i 13 § första stycket inte skall tillämpas i förhållande till specialdomstolen. Alla övriga bestämmelser i lagen är tillämpliga vid bistånd till domstolen. Det innebär att regler av generell karaktär som finns i 2, 10 och 12 a §§, 13 § andra stycket samt 14–17 §§ även gäller för specialdomstolen, liksom bestämmelserna i 11 och 12 §§ om straffverkställighet. Hänvisningar i lagen till en tribunal avser naturligtvis även Specialdomstolen för Sierra Leone.

Genom att 2 § är tillämplig följer att ansökningar till och från Sverige skall sändas via Regeringskansliet (Justitiedepartementet), där frågan hanteras av Centralmyndigheten. Sverige skall acceptera en ansökan från domstolen skriven på eller översatt till antingen svenska eller engelska. Av 10 § följer att konkurrens mellan en ansökan om rättslig hjälp från specialdomstolen och en ansökan om rättslig hjälp som handläggs enligt lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål skall prövas av regeringen. Den i 14 § i förhållande till lagen (1957:668) om utlämning för brott (utlämningslagen) och lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål generösare regleringen om när en offentlig försvarare skall utses gäller även för den som söks av specialdomstolen. I 15 § ges regeringen rätt att besluta om hur ersättning till vittnen, målsägande eller sakkunniga som har kallats att höras av specialdomstolen skall bestämmas. Av 16 § följer att ersättning av allmänna medel till offentlig försvarare eller till annan samt övriga kostnader för åtgärder som vidtagits enligt lagen skall betalas av staten. Slutligen hänvisar 17 §

till andra bestämmelser om internationell rättslig hjälp och om delgivning. Vad som avses med den bestämmelsen är, sedan lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål i princip uttömmande reglerar rättslig hjälp, de svenska författningarna om delgivning.

Det förhållandet att de särskilda reglerna i lagen som reglerar straffverkställighet i 11 och 12 §§ är tillämpliga innebär att regeringen efter begäran av specialdomstolen får besluta att en av domstolen meddelad fängelse dom får verkställas i Sverige utan krav på dubbel straffbarhet eller samtycke från personen i fråga. Innebörden av bestämmelserna har behandlats i avsnitt 6.1.4.

Också regleringen om transport av frihetsberövade till specialdomstolen från en annan stat genom Sverige – transitering – följer den särskilda ordningen i 12 a §. Det innebär bland annat att det saknas hinder mot transitering av svenska medborgare, att tillstånd inte krävs för flygtransport utan planerad mellanlandning, att planerad mellanlandning är möjlig efter tillstånd samt att det är möjligt att ta den transiterade i förvar.

Bestämmelsen om *ne bis in idem* i 13 § andra stycket är också tillämplig i förhållande till specialdomstolen. Ansvar för en gärning som har prövats av specialdomstolen får inte bli föremål för en ny prövning i Sverige, oavsett om domen är frikännande eller fällande.

2 §

Ändringarna i *första stycket* är endast av språklig art och är en följd av den ändrade lydelsen av 1 § och av att Regeringskansliet numera är en myndighet. Någon saklig ändring är inte avsedd. Med tribunal avses, som framgår av kommentaren till 1 §, även Specialdomstolen för Sierra Leone.

8 b §

Paragrafen, som är ny, reglerar samarbete med specialdomstolen i fråga om utlämning. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 7.4.

Av paragrafens *första stycke* följer att Sverige skall samarbeta med specialdomstolen i fråga om utlämning enligt de bestämmelser som finns i utlämningslagen, se avsnitt 6.2.2. En utlämningsbegäran från specialdomstolen skall alltså i princip behandlas som en begäran från en stat utanför EU och Norden. Samarbetet omfattar såväl utlämning för lagföring som för straffverkställighet. Att utlämningslagens regler skall tillämpas innebär att dess regler om tvångsmedel gäller, såväl innan en utlämningsbegäran har kommit hit (provisoriska tvångsmedel) som efter det att specialdomstolen har gjort en formell framställning om utlämning. De förfarandebestämmelser som finns i utlämningslagen skall också tillämpas. Vissa bestämmelser i utlämningslagen skall emellertid inte tillämpas. Det gäller bestämmelserna i 9 § om kravet på den utredning som skall bifogas en utlämningsframställning (se kommentaren till tredje stycket), bestämmelserna om kostnadsansvaret för offentlig försvarare i 18 § andra stycket sista meningen och slutligen bestämmelserna om transitering av frihetsberövade i 26 och 26 b §§. Vidare innebär hänvisningen till utlämningslagen att utlämningslagens vägansgrunder är tillämpliga med de undantag som anges i andra stycket.

I paragrafens *andra stycke* anges att förbuden mot utlämning av svenska medborgare och vid preskription enligt svensk rätt inte är tvingande. Inte heller utlämningslagens krav på dubbel straffbarhet är absolut. Högsta domstolen skall fortfarande enligt 18 § första stycket utlämningslagen pröva villkoren i utlämningslagen. Bestämmelserna i 9 § utlämningslagen, som inte gäller i förhållande till specialdomstolen, omfattas dock inte av prövningen. Om Högsta domstolen finner att hinder mot utlämning till en annan stat skulle föreligga därför att framställningen rör svensk medborgare, brottet omfattas av svensk preskription eller att gärningen inte är straffbar i Sverige är regeringen oförhindrad att ändå bifalla framställningen. Den nya regleringen innebär således ett visst avsteg från 20 § första stycket andra meningen utlämningslagen om att regeringen inte får bifalla en utlämningsframställning när Högsta domstolen funnit att hinder föreligger.

En specialregel finns i *tredje stycket* som klargör att ett häktningsbeslut eller dom meddelad av specialdomstolen i princip skall godtas utan vidare utredning. Tillämpningen av den bestämmelsen motsvaras av 9 § tredje stycket utlämningslagen, i de fall Sverige har ett avtal med den andra staten, liksom av 3 § andra stycket i denna lag.

9 a §

Paragrafen, som är ny, reglerar samarbete med specialdomstolen i fråga om rättslig hjälp i brottmål. Innebörden av paragrafen har behandlats i avsnitt 7.4.

Av paragrafens *första stycke* följer att lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål skall tillämpas vid framställningar om rättslig hjälp från specialdomstolen. Det innebär att svensk åklagare och domstol kan bistå specialdomstolen med bl.a. förhör under förundersökning, bevisupptagning, telefonförhör, videokonferens, husrannsakan och beslag samt att rättslig hjälp skall eller kan vägras specialdomstolen under samma förutsättningar som vid ansökningar från andra stater. Ett undantag härifrån är att reglerna om transitering i 4 kap. 33 § och 34 § andra stycket lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål, liksom vid rättslig hjälp till de internationella tribunalerna, inte skall gälla i förhållande till specialdomstolen. För sådana situationer gäller i stället 12 a § i denna lag. Även i övrigt framgår det av bestämmelsen att tribunallagen har företräde framför lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. Naturligtvis skall inte de särskilda bestämmelserna i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål som gäller vid en ansökan från en stat som är medlem i Europeiska unionen eller från Island eller Norge tillämpas vid en ansökan från specialdomstolen.

I fråga om kravet på dubbel straffbarhet i de fall som anges i 2 kap. 2 § andra meningen lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål framgår av *andra stycket* att det kravet inte är absolut vid rättslig hjälp till specialdomstolen. Det kravet är inte heller tvingande vid biträde till Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen vilket framgår av 9 § första stycket andra meningen. Utgångspunkten i förhållande till Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen är att åklagare eller domstol, även i avsaknad av dubbel straffbarhet i de fall där lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål kräver det, skall bistå tribunalerna. I förhållande till specialdomstolen framgår av bestämmelsen att regeringen skall pröva

frågan om avslag på grund av frånvaro av dubbel straffbarhet. Skillnaden är föranledd av specialdomstolen även har jurisdiktion över viss nationell rätt och att samarbetet vid sådana gärningar i princip bör motsvara det mellanstatliga samarbetet. Om en åklagare eller en domstol finner att en motsvarande ansökan från en stat inte skulle kunna ha beviljats p.g.a. avsaknad av dubbel straffbarhet, enligt 2 kap. 2 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål, skall ansökan överlämnas till regeringen. Regeringen får dock besluta att rättslig hjälp får lämnas även om den gärning som ansökan avser inte motsvarar ett brott enligt svensk lag. Förfarandet motsvarar regleringen i 2 kap. 15 § första stycket lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål för avslag på de grunder som avses i 2 kap. 14 § andra stycket i den lagen.

I paragrafens *tredje stycke* anges att yttrande från specialdomstolen skall inhämtas innan rättslig hjälp förenas med villkor. Bestämmelsen motsvarar regleringen i 9 § tredje stycket tribunallagen.

Genom att lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål blir generellt tillämplig möjliggörs tillfälligt återförande till specialdomstolen av en dömd person som överförts till Sverige för straffverkställighet här, se avsnitt 7.4.

Promemorians lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt⁵

dels att rubriken närmast före 10 § skall utgå,

dels att 1 och 2 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 1 a , 8 b, och 9 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Denna lag gäller i förhållande till
– den av Förenta nationernas säkerhetsråd den 25 maj 1993 inrättade internationella tribunalen för f.d. Jugoslavien *och*
– den av Förenta nationernas säkerhetsråd den 8 november 1994 inrättade internationella tribunalen för Rwanda.

Om någon av tribunalerna begär rättsligt biträde av Sverige, skall den begärda åtgärden vidtas enligt vad som sägs i denna lag.

Föreslagen lydelse

1 §⁶

Denna lag gäller i förhållande till

1. den av Förenta nationernas säkerhetsråd den 25 maj 1993 inrättade internationella tribunalen för f.d. Jugoslavien,

2. den av Förenta nationernas säkerhetsråd den 8 november 1994 inrättade internationella tribunalen för Rwanda, *och*

3. *Specialdomstolen för Sierra Leone, inrättad genom avtalet den 16 januari 2002 mellan Förenta nationerna och Sierra Leones regering, med de avvikelser som anges i 1 a §.*

1 a §

I fråga om utlämning till Specialdomstolen för Sierra Leone tillämpas 8 b § i stället för 3-8 a §§. I fråga om rättslig hjälp tillämpas 9 a § i stället för 9 §. Bestämmelserna i 13 § första stycket om överförande av lagföring skall inte tillämpas.

⁵ Senaste lydelse av lagens rubrik 1995:1306.

⁶ Senaste lydelse 1995:1306. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket upphävs.

2 §⁷

En ansökan som avses i 1 § skall ges in till Justitiedepartementet. Underrättelser i och redovisning av ett ärende till tribunalen skall vidarebefordras av Justitiedepartementet.

En ansökan och bifogade handlingar enligt denna lag skall vara skrivna på engelska eller svenska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

En ansökan från någon av tribunalerna skall ges in till Regeringskansliet (Justitiedepartementet). Underrättelser i och redovisning av ett ärende till tribunalen skall vidarebefordras av Regeringskansliet (Justitiedepartementet).

8 b §

I fråga om utlämning för lagföring till Specialdomstolen för Sierra Leone tillämpas de bestämmelser om utlämning i lagen (1957:668) om utlämning för brott och i annan lag eller författning som gäller för en motsvarande begäran från annan stat. Utlämning till Specialdomstolen får dock ske även om hinder mot utlämning till en annan stat hade förelegat enligt 2 § eller 4 § eller 10 § andra stycket lagen om utlämning för brott.

Ett beslut om häktning som Specialdomstolen för Sierra Leone har meddelat i behörig ordning skall godtas som grund för ett beslut om utlämning, om det inte framgår att häktningsbeslutet är uppenbart oriktigt.

9 a §⁸

I fråga om rättslig hjälp till Specialdomstolen för Sierra Leone tillämpas lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål om inte annat framgår av denna lag. Bestämmelserna i 4 kap. 33 § och 34 § andra stycket samma lag skall inte tillämpas.

Regeringen får besluta att rättslig hjälp får lämnas till Special-

⁷ Senaste lydelse 2002:330.

⁸ Tidigare 9 a § upphävd genom 2002:330.

domstolen även om hinder hade förelegat mot att lämna rättslig hjälp till en annan stat på grund av att den gärning som ansökan avser inte motsvarar ett brott enligt svensk lag. Om en åklagare eller domstol finner att ansökan bör avslås på den grunden, skall ansökan överlämnas till regeringen.

Specialdomstolen skall ges tillfälle att yttra sig innan rättslig hjälp förenas med villkor som avses i 5 kap. 2 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2006.

Statute of the Special Court for Sierra Leone

Stadga för Specialdomstolen för Sierra Leone

Having been established by an Agreement between the United Nations and the Government of Sierra Leone pursuant to Security Council resolution 1315 (2000) of 14 August 2000, the Special Court for Sierra Leone (hereinafter "the Special Court") shall function in accordance with the provisions of the present Statute.

Specialdomstolen för Sierra Leone (nedan kallad "specialdomstolen"), inrättad genom ett avtal mellan Förenta nationerna och Sierra Leones regering enligt säkerhetsrådets resolution 1315 (2000) av den 14 augusti 2000, skall verka i enlighet med bestämmelserna i denna stadga.

Article 1

Artikel 1

Competence of the Special Court

Specialdomstolens behörighet

1. The Special Court shall, except as provided in subparagraph (2), have the power to prosecute persons who bear the greatest responsibility for serious violations of international humanitarian law and Sierra Leonean law committed in the territory of Sierra Leone since 30 November 1996, including those leaders who, in committing such crimes, have threatened the establishment of and implementation of the peace process in Sierra Leone.

1. Specialdomstolen skall, utom i fall som föreskrivs i punkt 2 i denna artikel, ha behörighet att lagföra personer som bär det största ansvaret för allvarliga brott mot internationell humanitär rätt och Sierra Leones lagar, begångna inom Sierra Leones territorium sedan den 30 november 1996, däribland de ledare som genom att begå sådana brott har riskerat åstadkommandet och genomförandet av fredsprocessen i Sierra Leone.

2. Any transgressions by peacekeepers and related personnel present in Sierra Leone pursuant to the Status of Mission Agreement in force between the United Nations and the Government of Sierra Leone or agreements between Sierra Leone and other Governments or regional organizations, or, in the absence of such agreement, provided that the peacekeeping operations were undertaken with the consent of the Government of Sierra Leone, shall be within the primary jurisdiction of the sending

2. Överträdelser som fredsbevarare och till dem anknuten personal har gjort sig skyldiga till under vistelse i Sierra Leone med stöd av det gällande avtalet om den fredsbevarande insatsens ställning mellan Förenta nationerna och Sierra Leones regering eller med stöd av avtal mellan Sierra Leone och andra regeringar eller regionala organisationer eller, i de fall sådana avtal saknas, om de fredsbevarande operationerna genomfördes med tillstånd av Sierra Leones regering, ligger inom den sändande statens

State.

primära jurisdiktion.

Bilaga 2

3. In the event the sending State is unwilling or unable genuinely to carry out an investigation or prosecution, the Court may, if authorized by the Security Council on the proposal of any State, exercise jurisdiction over such persons.

3. Om den sändande staten saknar vilja eller förmåga att som sig bör genomföra utredning eller lagföring, får specialdomstolen med säkerhetsrådets tillstånd efter förslag av en stat utöva jurisdiktion över sådana personer.

Article 2

Artikel 2

Crimes against humanity

Brott mot mänskligheten

The Special Court shall have the power to prosecute persons who committed the following crimes as part of a widespread or systematic attack against any civilian population:

Specialdomstolen skall ha behörighet att lagföra personer som har begått följande brott som en del av ett vidsträckt eller systematiskt angrepp mot civilbefolkning:

a. Murder;

a) mord,

b. Extermination;

b) utrotning,

c. Enslavement;

c) förslavning,

d. Deportation;

d) deportation,

e. Imprisonment;

e) fängslande,

f. Torture;

f) tortyr,

g. Rape, sexual slavery, enforced prostitution, forced pregnancy and any other form of sexual violence;

g) våldtäkt, sexuellt slaveri, påtvingad prostitution, påtvingat havandeskap och varje annan form av sexuellt våld,

h. Persecution on political, racial, ethnic or religious grounds;

h) förföljelse av politiska, ras-mässiga, etniska eller religiösa skäl,

i. Other inhumane acts.

i) andra omänskliga handlingar.

Article 3

Artikel 3

Bilaga 2

Violations of Article 3 common to the Geneva Conventions and of Additional Protocol II

Brott mot den gemensamma artikel 3 i Genèvekonventionerna och mot deras tilläggsprotokoll II

The Special Court shall have the power to prosecute persons who committed or ordered the commission of serious violations of article 3 common to the Geneva Conventions of 12 August 1949 for the Protection of War Victims, and of Additional Protocol II thereto of 8 June 1977. These violations shall include:

Specialdomstolen skall ha behörighet att lagföra personer som har begått eller beordrat allvarliga brott mot den gemensamma artikel 3 i Genèvekonventionerna av den 12 augusti 1949 för skydd av krigsoffer och mot tilläggsprotokoll II av den 8 juni 1977. Dessa brott skall omfatta

a. Violence to life, health and physical or mental well-being of persons, in particular murder as well as cruel treatment such as torture, mutilation or any form of corporal punishment;

a) våld mot liv, hälsa och fysiskt och mentalt välbefinnande för personer, särskilt mord liksom grym behandling såsom tortyr, stympning eller varje form av kroppsstraff,

b. Collective punishments;

b) kollektiva straff,

c. Taking of hostages;

c) tagande av gisslan,

d. Acts of terrorism;

d) terroristhandlingar,

e. Outrages upon personal dignity, in particular humiliating and degrading treatment, rape, enforced prostitution and any form of indecent assault;

e) kränkning av personlig värdighet, särskilt förödmjukande och nedsättande behandling, våldtäkt, påtvingad prostitution och varje form av kränkande våld,

f. Pillage;

f) plundring,

g. The passing of sentences and the carrying out of executions without previous judgement pronounced by a regularly constituted court, affording all the judicial guarantees which are recognized as indispensable by civilized peoples;

g) utfärdande av domar och verkställande av avrättningar utan tidigare dom avkunnad av en korrekt inrättad domstol som tillhandahåller alla rättsliga garantier som är erkända som tvingande av civiliserade folk,

h. Threats to commit any of the foregoing acts.

h) hot om att begå någon av de ovannämnda gärningarna.

Article 4

Other serious violations of international humanitarian law

The Special Court shall have the power to prosecute persons who committed the following serious violations of international humanitarian law:

a. Intentionally directing attacks against the civilian population as such or against individual civilians not taking direct part in hostilities;

b. Intentionally directing attacks against personnel, installations, material, units or vehicles involved in a humanitarian assistance or peacekeeping mission in accordance with the Charter of the United Nations, as long as they are entitled to the protection given to civilians or civilian objects under the international law of armed conflict;

c. Conscripting or enlisting children under the age of 15 years into armed forces or groups or using them to participate actively in hostilities.

Article 5

Crimes under Sierra Leonean law

The Special Court shall have the power to prosecute persons who have committed the following crimes under Sierra Leonean law:

a. Offences relating to the abuse of girls under the Prevention of Cruelty to Children Act, 1926 (Cap. 31):

i. Abusing a girl under 13 years of age, contrary to section 6;

Artikel 4

Andra allvarliga kränkningar av internationell humanitär rätt

Specialdomstolen skall ha behörighet att lagföra personer som har gjort sig skyldiga till följande allvarliga kränkningar av internationell humanitär rätt:

a) Uppsåttligt riktande av angrepp mot civilbefolkning som sådan eller mot enskilda civila som inte direkt deltar i fientligheter.

b) Uppsåttligt riktande av angrepp mot personal, anläggningar, utrustning, enheter eller fordon som deltar i en humanitär biståndsinsats eller i en fredsbevarande insats i enlighet med Förenta nationernas stadga, så länge de är berättigade till det skydd som tillkommer civila eller civil egendom i enlighet med folkrätten i väpnade konflikter.

c) Uttagande eller värvande av barn som inte fyllt 15 år till väpnade styrkor eller grupper eller användande av dem till att aktivt delta i fientligheter.

Artikel 5

Brott enligt Sierra Leones lag

Specialdomstolen skall ha behörighet att lagföra personer som har begått följande brott mot Sierra Leones lag:

a) Brott hänförliga till utnyttjande av flickor enligt 1926 års lag om förebyggande av grymhet mot barn (kapitel 31):

i) utnyttjande av flickor under 13 års ålder i strid med avsnitt 6,

ii. Abusing a girl between 13 and 14 years of age, contrary to section 7;	ii) utnyttjande av flickor mellan 13 och 14 års ålder i strid med avsnitt 7,
iii. Abduction of a girl for immoral purposes, contrary to section 12.	iii) bortförande av flickor i osedligt syfte i strid med avsnitt 12.
b. Offences relating to the wanton destruction of property under the Malicious Damage Act, 1861:	
i. Setting fire to dwelling – houses, any person being therein, contrary to section 2;	i) anläggande av brand i bostadshus, när personer befinner sig där i strid med avsnitt 2,
ii. Setting fire to public buildings, contrary to sections 5 and 6;	ii) anläggande av brand i offentlig byggnad i strid med avsnitten 5 och 6,
iii. Setting fire to other buildings, contrary to section 6.	iii) anläggande av brand i andra byggnader i strid med avsnitt 6.

Article 6

Artikel 6

Individual criminal responsibility

Personligt straffrättsligt ansvar

1. A person who planned, instigated, ordered, committed or otherwise aided and abetted in the planning, preparation or execution of a crime referred to in articles 2 to 4 of the present Statute shall be individually responsible for the crime.	1. Den som har planerat, anstiftat, beordrat, begått eller på annat sätt medverkat vid planering, förberedelse eller utförande av ett brott som avses i artiklarna 2–4 i denna stadga skall hållas personligen ansvarig för brottet.
2. The official position of any accused persons, whether as Head of State or Government or as a responsible government official, shall not relieve such person of criminal responsibility nor mitigate punishment.	2. De anklagades officiella ställning, vare sig som stats- eller regeringschef eller som ansvarig statstjänsteman, skall inte frita honom eller henne från straffrättsligt ansvar eller lindra straffet.
3. The fact that any of the acts referred to in articles 2 to 4 of the present Statute was committed by a subordinate does not relieve his or her superior of criminal responsibility if he or she knew or had reason to know that the subordinate	3. Den omständigheten att någon av de gärningar som avses i artiklarna 2–4 i denna stadga har begåtts av en underordnad fritar inte hans eller hennes överordnade från straffrättsligt ansvar, om han eller hon känt till eller haft

was about to commit such acts or had done so and the superior had failed to take the necessary and reasonable measures to prevent such acts or to punish the perpetrators thereof.

anledning att känna till att den underordnade stod i begrepp att begå sådana gärningar eller redan hade gjort det och den överordnade underlätit att vidta nödvändiga och skäligen åtgärder för att förhindra sådana gärningar eller för att straffa den som begått sådana gärningar.

4. The fact that an accused person acted pursuant to an order of a Government or of a superior shall not relieve him or her of criminal responsibility, but may be considered in mitigation of punishment if the Special Court determines that justice so requires.

4. Den omständigheten att en anklagad person handlat på befallning av en regering eller av en överordnad skall inte frita honom eller henne från straffrättsligt ansvar men kan beaktas som en förmildrande omständighet vid straffmätningen om specialdomstolen fastställer att rättvisan så kräver.

5. Individual criminal responsibility for the crimes referred to in article 5 shall be determined in accordance with the respective laws of Sierra Leone.

5. Personligt straffrättsligt ansvar för de brott som avses i artikel 5 skall fastställas i enlighet med Sierra Leones lagstiftning.

Article 7

Artikel 7

Jurisdiction over persons of 15 years of age

Jurisdiktion över personer på 15 år

1. The Special Court shall have no jurisdiction over any person who was under the age of 15 at the time of the alleged commission of the crime. Should any person who was at the time of the alleged commission of the crime between 15 and 18 years of age come before the Court, he or she shall be treated with dignity and a sense of worth, taking into account his or her young age and the desirability of promoting his or her rehabilitation, reintegration into and assumption of a constructive role in society, and in accordance with international human rights standards, in particular the rights of the child.

1. Specialdomstolen skall inte ha jurisdiktion över någon som inte har fyllt 15 år då brottet påstås ha blivit utfört. Om en person, som vid den tid då brottet påstås ha blivit utfört var mellan 15 och 18 år gammal, ställs inför specialdomstolen, skall han eller hon behandlas med värdighet och en känsla av värde med beaktande av hans eller hennes låga ålder och med strävan att främja hans eller hennes rehabilitering, återanpassning och antagande av en konstruktiv roll i samhället och i enlighet med internationella normer för mänskliga rättigheter, särskilt barnets rättigheter.

2. In the disposition of a case

2. Vid avgörande av ett mål mot en

against a juvenile offender, the Special Court shall order any of the following: care guidance and supervision orders, community service orders, counselling, foster care, correctional, educational and vocational training programmes, approved schools and, as appropriate, any programmes of disarmament, demobilization and reintegration or programmes of child protection agencies.

minderårig lagbrytare skall specialdomstolen bestämma något av följande: vård och övervakning, samhällstjänst, rådgivning, fosterhem, korrekтива, uppfostringsmässiga och yrkesutbildande träningsprogram, godkända skolor och, om så är lämpligt, program för avvärpning, demobilisering och återanpassning eller program som drivs av myndigheter för skydd av barn.

Article 8

Concurrent jurisdiction

1. The Special Court and the national courts of Sierra Leone shall have concurrent jurisdiction.

2. The Special Court shall have primacy over the national courts of Sierra Leone. At any stage of the procedure, the Special Court may formally request a national court to defer to its competence in accordance with the present Statute and the Rules of Procedure and Evidence.

Article 9

Non bis in idem

1. No person shall be tried before a national court of Sierra Leone for acts for which he or she has already been tried by the Special Court.

2. A person who has been tried by a national court for the acts referred to in articles 2 to 4 of the present Statute may be subsequently tried by the Special Court if:

a. The act for which he or she was tried was characterized as an ordinary crime; or

Artikel 8

Jämlöpande jurisdiktion

1. Specialdomstolen och Sierra Leones nationella domstolar skall ha jämlöpande jurisdiktion.

2. Specialdomstolen skall ha företräde framför Sierra Leones nationella domstolar. I varje skede av förfarandet får specialdomstolen formellt anmoda en nationell domstol att överföra lagföringen i enlighet med denna stadga och bevis- och förfarandereglerna.

Artikel 9

Negativ rättskraft (non bis in idem)

1. Ingen får lagföras vid en nationell domstol i Sierra Leone för gärningar för vilka han eller hon redan har lagförts av specialdomstolen.

2. Den som har lagförts av en nationell domstol för gärningar som avses i artiklarna 2–4 i denna stadga får senare lagföras av specialdomstolen

a) om den gärning för vilken han eller hon har lagförts har betecknats som ett brott enligt vanliga straffbestämmelser, eller

b. The national court proceedings were not impartial or independent, were designed to shield the accused from international criminal responsibility or the case was not diligently prosecuted.

b) om den nationella rättegången inte var opartisk eller oberoende, syftade till att undandra den anklagade från internationellt straffrättsligt ansvar eller målet inte handlades på ett omsorgsfullt sätt.

3. In considering the penalty to be imposed on a person convicted of a crime under the present Statute, the Special Court shall take into account the extent to which any penalty imposed by a national court on the same person for the same act has already been served.

3. Vid övervägande av vilket straff som skall utmätas för en person som har dömts för ett brott enligt denna stadga, skall specialdomstolen ta hänsyn till i vilken utsträckning ett straff som utmätts av en nationell domstol för samma person och för samma gärning redan har avtjänats.

Article 10

Amnesty

An amnesty granted to any person falling within the jurisdiction of the Special Court in respect of the crimes referred to in articles 2 to 4 of the present Statute shall not be a bar to prosecution.

Artikel 10

Amnesti

Amnesti som har beviljats en person som faller inom specialdomstolens jurisdiktion med avseende på de brott som avses i artiklarna 2–4 i denna stadga skall inte hindra lagföring.

Article 11

Organization of the Special Court

The Special Court shall consist of the following organs:

- a. The Chambers, comprising one or more Trial Chambers and an Appeals Chamber;
- b. The Prosecutor; and
- c. The Registry.

Artikel 11

Specialdomstolens organisation

Specialdomstolen skall bestå av följande organ:

- a) kamrarna, som omfattar en eller flera rättegångskammare, och en kammare för överklagande,
- b) åklagaren,
- c) registratorskontoret.

Article 12

Composition of the Chambers

1. The Chambers shall be composed of not less than eight (8) or more than eleven (11) independent

Artikel 12

Kamrarnas sammansättning

1. Kamrarna skall vara sammansatta av minst åtta och högst elva oberoende domare, som skall

judges, who shall serve as follows: tjänstgöra enligt följande:

Bilaga 2

a. Three judges shall serve in the Trial Chamber, of whom one shall be a judge appointed by the Government of Sierra Leone, and two judges appointed by the Secretary-General of the United Nations (hereinafter "the Secretary-General").

a) Tre domare skall tjänstgöra i rättegångskammaren, av vilka en skall vara en domare tillsatt av Sierra Leones regering och två domare tillsatta av Förenta nationernas generalsekreterare (nedan kallad "generalsekreteraren").

b. Five judges shall serve in the Appeals Chamber, of whom two shall be judges appointed by the Government of Sierra Leone, and three judges appointed by the Secretary-General.

b) Fem domare skall tjänstgöra i kammaren för överklagande, av vilka två skall vara domare tillsatta av Sierra Leones regering och tre domare tillsatta av generalsekreteraren.

2. Each judge shall serve only in the Chamber to which he or she has been appointed.

2. En domare skall endast tjänstgöra i den kammare till vilken han eller hon har blivit tillsatt.

3. The judges of the Appeals Chamber and the judges of the Trial Chamber, respectively, shall elect a presiding judge who shall conduct the proceedings in the Chamber to which he or she was elected. The presiding judge of the Appeals Chamber shall be the President of the Special Court.

3. Domarna i kammaren för överklagande och domarna i rättegångskammaren skall utse en domare som ordförande som skall leda förhandlingarna i den kammare till vilken denna domare har tillsatts. Den domare som är ordförande i kammaren för överklagande skall vara specialdomstolens president.

4. If, at the request of the President of the Special Court, an alternate judge or judges have been appointed by the Government of Sierra Leone or the Secretary-General, the presiding judge of a Trial Chamber or the Appeals Chamber shall designate such an alternate judge to be present at each stage of the trial and to replace a judge if that judge is unable to continue sitting.

4. Om, på begäran av specialdomstolens president, en eller flera alternativa domare har tillsatts av Sierra Leones regering eller av generalsekreteraren, skall den domare som är ordförande i en rättegångskammare eller i kammaren för överklagande utse en sådan alternativ domare att närvara vid alla stadier av rättegången och ersätta en domare som är förhindrad att fullfölja rättegången.

Article 13

Artikel 13

Qualification and appointment of judges

Domarnas kvalifikationer och tillsättning av domare

1. The judges shall be persons of 1. Domarna skall vara personer

high moral character, impartiality and integrity who possess the qualifications required in their respective countries for appointment to the highest judicial offices. They shall be independent in the performance of their functions, and shall not accept or seek instructions from any Government or any other source.

2. In the overall composition of the Chambers, due account shall be taken of the experience of the judges in international law, including international humanitarian law and human rights law, criminal law and juvenile justice.

3. The judges shall be appointed for a three-year period and shall be eligible for reappointment.

som har hög moral, är opartiska och har integritet och de kvalifikationer som krävs i deras respektive länder för utnämning till de högsta domarämbetena. De skall vara oberoende vid utförandet av sina uppgifter och får inte ta emot eller begära instruktioner från någon regering eller från någon annan källa.

2. Vid sammansättningen av kamrarna i sin helhet skall vederbörlig hänsyn tas till domarnas erfarenhet av folkrätt, innefattande internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter, straffrätt och brott begångna av unga lagöverträdare.

3. Domarna skall tillsättas för en treårsperiod och kunna omväljas.

Article 14

Rules of Procedure and Evidence

1. The Rules of Procedure and Evidence of the International Criminal Tribunal for Rwanda obtaining at the time of the establishment of the Special Court shall be applicable *mutatis mutandis* to the conduct of the legal proceedings before the Special Court.

2. The judges of the Special Court as a whole may amend the Rules of Procedure and Evidence or adopt additional rules where the applicable Rules do not, or do not adequately, provide for a specific situation. In so doing, they may be guided, as appropriate, by the Criminal Procedure Act, 1965, of Sierra Leone.

Artikel 14

Bevis- och förfaranderegler

1. Internationella tribunalens för Rwanda bevis- och förfaranderegler som gäller vid tiden för inrättandet av specialdomstolen skall i tillämpliga delar gälla de rättsliga förfarandena inför specialdomstolen.

2. Domarna i specialdomstolen får i plenum ändra bevis- och förfarandereglerna eller anta ytterligare regler när de tillämpliga reglerna inte alls, eller inte adekvat, reglerar en viss situation. När domarna gör detta, får de på lämpligt sätt vägledas av Sierra Leones straffprocesslag av 1965.

Article 15

The Prosecutor

1. The Prosecutor shall be responsible for the investigation and prosecution of persons who bear the greatest responsibility for serious violations of international humanitarian law and crimes under Sierra Leonean law committed in the territory of Sierra Leone since 30 November 1996. The Prosecutor shall act independently as a separate organ of the Special Court. He or she shall not seek or receive instructions from any Government or from any other source.

2. The Office of the Prosecutor shall have the power to question suspects, victims and witnesses, to collect evidence and to conduct on-site investigations. In carrying out these tasks, the Prosecutor shall, as appropriate, be assisted by the Sierra Leonean authorities concerned.

3. The Prosecutor shall be appointed by the Secretary-General for a three-year term and shall be eligible for re-appointment. He or she shall be of high moral character and possess the highest level of professional competence, and have extensive experience in the conduct of investigations and prosecutions of criminal cases.

4. The Prosecutor shall be assisted by a Sierra Leonean Deputy Prosecutor, and by such other Sierra Leonean and international staff as may be required to perform the functions assigned to him or her effectively and efficiently. Given the nature of the crimes committed and the particular sensitivities of girls, young women and children victims of rape, sexual assault,

Artikel 15

Åklagaren

1. Åklagaren skall ansvara för utredningar avseende och åtal mot personer som bär det största ansvaret för allvarliga brott mot internationell humanitär rätt och brott mot Sierra Leones lag begångna inom detta lands territorium sedan den 30 november 1996. Åklagaren skall handla självständigt som ett särskilt organ inom specialdomstolen. Åklagaren får inte begära eller ta emot instruktioner från någon regering eller från någon annan källa.

2. Åklagarens kansli skall vara behörigt att förhöra misstänkta, offer och vittnen, att insamla bevisning samt att utföra utredningar på aktuell plats. Vid fullgörandet av dessa uppgifter skall åklagaren på lämpligt sätt biträdas av de berörda myndigheterna i Sierra Leone.

3. Åklagaren skall tillsättas av generalsekreteraren för en period om tre år och skall kunna omväljjas. Åklagaren skall ha hög moral och vara mycket kompetent och erfaren i fråga om utredning och lagföring i brottmål.

4. Åklagaren skall biträdas av en biträdande åklagare från Sierra Leone och av sådan annan personal från detta land samt sådan internationell personal som kan behövas för att på ett effektivt sätt utföra de uppgifter som anförtrotts åklagaren. Mot bakgrund av de begångna brotternas art och den särskilt känsliga situation som flickor, unga kvinnor och barn som är offer för

abduction and slavery of all kinds, due consideration should be given in the appointment of staff to the employment of prosecutors and investigators experienced in gender-related crimes and juvenile justice.

5. In the prosecution of juvenile offenders, the Prosecutor shall ensure that the child-rehabilitation programme is not placed at risk and that, where appropriate, resort should be had to alternative truth and reconciliation mechanisms, to the extent of their availability.

Article 16

The Registry

1. The Registry shall be responsible for the administration and servicing of the Special Court.

2. The Registry shall consist of a Registrar and such other staff as may be required.

3. The Registrar shall be appointed by the Secretary-General after consultation with the President of the Special Court and shall be a staff member of the United Nations. He or she shall serve for a three-year term and be eligible for re-appointment.

4. The Registrar shall set up a Victims and Witnesses Unit within the Registry. This Unit shall provide, in consultation with the Office of the Prosecutor, protective measures and security arrangements, counselling and other appropriate assistance for witnesses, victims who appear before the Court and others who are at risk on account of testimony given by such witnesses. The Unit personnel shall

våldtäkt, sexuellt missbruk, bortförande och allt slag av slaveri befinner sig i bör, vid tillsättning av åklagarens personal och utredare, vederbörlig hänsyn tas till erfarenhet av könsrelaterad brottslighet och brott begångna av unga lagöverträdare.

5. Vid lagföring av unga lagöverträdare skall åklagaren tillse att programmet för rehabilitering av barn inte äventyras och att, där så är lämpligt, bör alternativa metoder för sanning och försoning användas i den omfattning de är tillgängliga.

Artikel 16

Registratorskontoret

1. Registratorskontoret skall ansvara för administrationen av och stödet till specialdomstolen.

2. Registratorns kansli skall bestå av en registrator och sådan annan personal som kan behövas.

3. Registratorn skall utnämnas av generalsekreteraren efter samråd med specialdomstolens president och skall ingå i Förenta nationernas personal. Registratorn skall tjänstgöra för en tid om tre år och skall kunna omväljas.

4. Registratorn skall inom registratorskontoret upprätta en brottsoffer- och vittnesenhet. Denna enhet skall i samråd med åklagarens kansli tillhandahålla skyddsåtgärder och säkerhetsarrangemang, rådgivning samt annan erforderlig hjälp till vittnen, brottsoffer som uppträder inför specialdomstolen och andra personer som är utsatta för fara till följd av vittnesmål som lämnats av sådana vittnen. I denna

include experts in trauma, including trauma related to crimes of sexual violence and violence against children.

enhets personal skall ingå experter med sakkunskap i fråga om trauma, däribland trauma som sammanhänger med sexualbrott och brott mot barn.

Bilaga 2

Article 17

Artikel 17

Rights of the accused

Den tilltalades rättigheter

1. All accused shall be equal before the Special Court.

1. Alla tilltalade skall vara lika inför specialdomstolen.

2. The accused shall be entitled to a fair and public hearing, subject to measures ordered by the Special Court for the protection of victims and witnesses.

2. Den tilltalade skall ha rätt till en rättvis och offentlig rättegång med förbehåll för åtgärder beordrade av specialdomstolen till skydd för brottsoffer och vittnen.

3. The accused shall be presumed innocent until proved guilty according to the provisions of the present Statute.

3. Den tilltalade skall anses vara oskyldig till dess att han eller hon funnits skyldig i enlighet med bestämmelserna i denna stadga.

4. In the determination of any charge against the accused pursuant to the present Statute, he or she shall be entitled to the following minimum guarantees, in full equality:

4. Vid prövningen av anklagelser mot den tilltalade enligt denna stadga skall han eller hon fullt ut ha rätt till följande minimigarantier:

a. To be informed promptly and in detail in a language which he or she understands of the nature and cause of the charge against him or her;

a) att omedelbart och i detalj, på ett språk som han eller hon förstår, bli underrättad om beskaffenheten av, orsaken till och innehållet i anklagelserna mot honom eller henne,

b. To have adequate time and facilities for the preparation of his or her defence and to communicate with counsel of his or her own choosing;

b) att ha tillräcklig tid och möjlighet att förbereda sitt försvar och att kunna överlägga med en försvarare som han eller hon själv har valt,

c. To be tried without undue delay;

c) att få sin sak prövad utan oskäligt dröjsmål,

d. To be tried in his or her presence, and to defend himself or herself in person or through legal assistance of his or her own

d) att få sin sak prövad i sin närvaro och att försvara sig personligen eller genom rättegångsbiträde som den tilltalade fritt har valt; om

choosing; to be informed, if he or she does not have legal assistance, of this right; and to have legal assistance assigned to him or her, in any case where the interests of justice so require, and without payment by him or her in any such case if he or she does not have sufficient means to pay for it;

e. To examine, or have examined, the witnesses against him or her and to obtain the attendance and examination of witnesses on his or her behalf under the same conditions as witnesses against him or her;

f. To have the free assistance of an interpreter if he or she cannot understand or speak the language used in the Special Court;

g. Not to be compelled to testify against himself or herself or to confess guilt.

den tilltalade inte har rättegångsbiträde, att bli informerad om sin rätt till sådant, samt att, i varje mål där rättvisans intresse så kräver, kostnadsfritt få sig anvisat ett rättegångsbiträde, om han eller hon saknar erforderliga medel att betala för ett sådant,

e) att förhöra eller låta förhöra vittnen som åberopas mot honom eller henne och att för egen räkning få vittnen inkallade och förhörda under samma villkor som vittnen åberopade mot honom eller henne,

f) att kostnadsfritt få biträde av en tolk om den tilltalade inte förstår eller talar det språk som används i specialdomstolen,

g) att inte tvingas att vittna mot sig själv eller erkänna skuld.

Article 18

Judgement

The judgement shall be rendered by a majority of the judges of the Trial Chamber or of the Appeals Chamber, and shall be delivered in public. It shall be accompanied by a reasoned opinion in writing, to which separate or dissenting opinions may be appended.

Article 19

Penalties

1. The Trial Chamber shall impose upon a convicted person, other than a juvenile offender, imprisonment for a specified number of years. In determining the terms of imprisonment, the Trial Chamber shall, as appropriate, have recourse to the

Artikel 18

Dom

Domen skall beslutas av en majoritet av rättegångskammarens eller överklagandekammarens domare och skall meddelas offentligt. Domen skall åtföljas av en skriftlig motivering, till vilken kan fogas särskilda yttranden eller skiljaktiga meningar.

Artikel 19

Straff

1. Rättegångskammaren skall för en person som har fällts till ansvar och som inte är ung lagöverträdare, utmäta fängelsestraff för ett bestämt antal år. Vid fastställande av strafftiden skall rättegångskammaren på lämpligt sätt följa

practice regarding prison sentences in the International Criminal Tribunal for Rwanda and the national courts of Sierra Leone.

2. In imposing the sentences, the Trial Chamber should take into account such factors as the gravity of the offence and the individual circumstances of the convicted person.

3. In addition to imprisonment, the Trial Chamber may order the forfeiture of the property, proceeds and any assets acquired unlawfully or by criminal conduct, and their return to their rightful owner or to the State of Sierra Leone.

allmän praxis beträffande domar i Internationella tribunalen för Rwanda och Sierra Leones nationella domstolar.

2. Vid straffmätning bör rättegångskammaren beakta sådana omständigheter som brottets svårhetsgrad och den dömdes personliga förhållanden.

3. Utöver fängelse får rättegångskammaren bestämma om förverkande av egendom, utbyte och tillgångar som förvärvats olagligen eller genom brottslig gärning och om återlämnande av dem till de rättmätiga ägarna eller till staten Sierra Leone.

Article 20

Appellate proceedings

1. The Appeals Chamber shall hear appeals from persons convicted by the Trial Chamber or from the Prosecutor on the following grounds:

a. A procedural error;

b. An error on a question of law invalidating the decision;

c. An error of fact which has occasioned a miscarriage of justice.

2. The Appeals Chamber may affirm, reverse or revise the decisions taken by the Trial Chamber.

3. The judges of the Appeals Chamber of the Special Court shall be guided by the decisions of the Appeals Chamber of the International Tribunals for the former Yugoslavia and for Rwanda. In the interpretation and application of

Artikel 20

Överklagande

1. Kammaren för överklagande skall behandla överklaganden från personer som förklarats skyldiga av rättegångskammaren eller från åklagaren på följande grunder:

a) rättegångsfel,

b) felaktig rättstillämpning som gör domen ogiltig, eller

c) felaktig bevisvärdering som har lett till en oriktig dom.

2. Kammaren för överklagande får fastställa, upphäva eller revidera en rättegångskammares beslut.

3. Domarna i specialdomstolens överklagandekammare skall vägledas av besluten i överklagandekammaren i Internationella tribunalen för f.d. Jugoslavien och Internationella tribunalen för Rwanda. Vid tolkningen och till-

the laws of Sierra Leone, they shall be guided by the decisions of the Supreme Court of Sierra Leone.

ämpningen av Sierra Leones lagar skall de vägledas av beslut av Sierra Leones högsta domstol.

Bilaga 2

Article 21

Review proceedings

1. Where a new fact has been discovered which was not known at the time of the proceedings before the Trial Chamber or the Appeals Chamber and which could have been a decisive factor in reaching the decision, the convicted person or the Prosecutor may submit an application for review of the judgement.

2. An application for review shall be submitted to the Appeals Chamber. The Appeals Chamber may reject the application if it considers it to be unfounded. If it determines that the application is meritorious, it may, as appropriate:

- a. Reconvene the Trial Chamber;
- b. Retain jurisdiction over the matter.

Article 22

Enforcement of sentences

1. Imprisonment shall be served in Sierra Leone. If circumstances so require, imprisonment may also be served in any of the States which have concluded with the International Criminal Tribunal for Rwanda or the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia an agreement for the enforcement of sentences, and which have indicated to the Registrar of the Special Court their willingness to accept convicted persons. The Special Court may conclude similar agreements for the

Artikel 21

Omprövning

1. Om en ny omständighet framkommer, som inte var känd vid tiden för förfarandet i rättegångskammaren eller i kammaren för överklagande och som kunde ha haft avgörande betydelse för utgången, får den som förklarats skyldig eller åklagaren inlämna en ansökan om omprövning av domen.

2. En ansökan om omprövning skall inlämnas till kammaren för överklagande. Denna kammare får avslå ansökan, om den anser den vara ogrundad. Om den finner ansökan välgrundad, får den beroende på vad som är mest lämpligt

- a) återinkalla rättegångskammaren,
- b) behålla jurisdiktion över saken.

Artikel 22

Straffverkställighet

1. Fängelsestraff skall avtjänas i Sierra Leone. Om förhållandena kräver det, får fängelsestraff också avtjänas i någon av de stater som med Internationella tribunalen för Rwanda eller Internationella tribunalen för f.d. Jugoslavien har ingått avtal om verkställighet av domar och som till specialdomstolens registrator har meddelat att de är beredda att ta emot dömda personer. Specialdomstolen får ingå liknande avtal om verkställighet av domar med andra stater.

enforcement of sentences with other States.

Bilaga 2

2. Conditions of imprisonment, whether in Sierra Leone or in a third State, shall be governed by the law of the State of enforcement subject to the supervision of the Special Court. The State of enforcement shall be bound by the duration of the sentence, subject to article 23 of the present Statute.

2. Fängelseförhållandena, både i Sierra Leone och i tredje stat, skall bestämmas av verkställighetsstatens lagar under specialdomstolens överinseende. Den stat där straffet avtjänas skall vara bunden av straffets längd med beaktande av artikel 23 i denna stadga.

Article 23

Artikel 23

Pardon or commutation of sentences

Nåd eller förvandling av straff

If, pursuant to the applicable law of the State in which the convicted person is imprisoned, he or she is eligible for pardon or commutation of sentence, the State concerned shall notify the Special Court accordingly. There shall only be pardon or commutation of sentence if the President of the Special Court, in consultation with the judges, so decides on the basis of the interests of justice and the general principles of law.

Om den dömda personen enligt tillämplig lag i den stat där han eller hon är fängslad kan komma i fråga för nåd eller straffnedsättning, skall den berörda staten underrätta specialdomstolen. Nåd eller straffnedsättning kan förekomma endast om specialdomstolens president i samråd med domarna så bestämmer i rättvisans och de allmänna rättsprincipernas intresse.

Article 24

Artikel 24

Working language

Arbetspråk

The working language of the Special Court shall be English.

Specialdomstolens arbetspråk skall vara engelska.

Article 25

Artikel 25

Annual Report

Årsrapport

The President of the Special Court shall submit an annual report on the operation and activities of the Court to the Secretary-General and to the Government of Sierra Leone.

Specialdomstolens president skall till generalsekreteraren och till Sierra Leones regering avge en årsrapport om specialdomstolens verksamhet.

Avtal om straffverkställighet med Specialdomstolen för Sierra Leone

Agreement between the Special Court for Sierra Leone and the Government of Sweden on the Enforcement of Sentences of the Special Court for Sierra Leone

The Special Court for Sierra Leone, established by the Agreement between the United Nations and the Government of Sierra Leone on the Establishment of the Special Court for Sierra Leone signed on 16 January 2002 (hereinafter "Special Court") and

The Government of Sweden (hereinafter "requested State"),

RECALLING Article 22 of the Statute of the Special Court annexed to the Agreement between the United Nations and the Government of Sierra Leone on the Establishment of the Special Court for Sierra Leone, according to which imprisonment of persons sentenced by the Special Court shall be served in Sierra Leone; or if circumstances so require, in any State that has concluded with the International Criminal Tribunal For Rwanda or the International Criminal Tribunal for former Yugoslavia an agreement for the enforcement of sentences and which has indicated to the Special Court its willingness to accept convicted persons; or alternatively, in any State with which the Special Court has concluded similar agreements;

Avtal om straffverkställighet mellan Sveriges regering och Specialdomstolen för Sierra Leone avseende domar som meddelats av Specialdomstolen för Sierra Leone

Specialdomstolen för Sierra Leone, inrättad genom avtalet mellan Förenta nationerna och Sierra Leones regering om inrättande av Specialdomstolen för Sierra Leone, undertecknat den 16 januari 2002, nedan kallad specialdomstolen, och

Sveriges regering, nedan kallad *den anmodade staten*,

som erinrar om artikel 22 i specialdomstolens stadga, som är bilagd avtalet mellan Förenta nationerna och Sierra Leones regering om inrättande av Specialdomstolen för Sierra Leone, enligt vilken fängelsestraff som ådömts personer av specialdomstolen skall avtjänas i Sierra Leone eller, om omständigheterna så kräver, i en stat som med Internationella brottmålstribunalen för Rwanda eller Internationella tribunalen för brott i f.d. Jugoslavien har slutit avtal om straffverkställighet och för specialdomstolen har förklarat sig villig att ta emot dömda personer eller, alternativt, i en stat som har slutit ett liknande avtal med specialdomstolen,

RECALLING United Nations Security Council Resolution 1470 (2003), adopted on 28 March 2003, which urges all the States to cooperate fully with the Special Court;

som åberopar Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 1470 (2003), av den 28 mars 2003, i vilken alla medlemsstater uppmanas att fullt ut samarbeta med specialdomstolen,

NOTING the willingness of the requested State to enforce sentences regarding violations of international humanitarian law imposed by the Special Court;

som noterar att den anmodade staten har förklarat sig beredd att verkställa domar om brott mot internationell humanitär rätt som meddelats av specialdomstolen,

RECALLING the provisions of the Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners approved by ECOSOC resolutions 663 C XXIV) of 31 July 1957 and 2067 (LXII) of 13 May 1977, the Body of Principles for the Protection of all Persons under any Form of Detention or Imprisonment adopted by General Assembly resolution 43/173 of 9 December 1988, and the Basic Principles for the Treatment of Prisoners adopted by General Assembly resolution 45/111 of 14 December 1990;

som åberopar bestämmelserna i Förenta nationernas standardminiregler för behandling av interner, antagen genom ECOSOC-resolutionerna 663 C (XXIV) av den 31 juli 1957 och 2067 (LXII) av den 13 maj 1977, principerna till skydd av alla personer under någon form av frihetsberövande, antagna genom Förenta nationernas generalförsamlings resolution 43/173 av den 9 december 1988, samt principerna för behandling av interner, antagna genom generalförsamlingens resolution 45/111 av den 14 december 1990,

IN ORDER to give effect to the judgements and sentences of the Special Court;

har kommit överens om följande för att verkställa specialdomstolens domar och påföljder.

HAVE AGREED as follows:

Article 1

Artikel 1

Purpose and Scope of the Agreement

Avtalets syfte och omfattning

This Agreement shall regulate matters relating to or arising out of all requests to the requested State to enforce sentences imposed by the Special Court.

Detta avtal skall reglera frågor som sammanhänger med eller uppstår till följd av alla framställningar till den anmodade staten att verkställa domar som meddelats av specialdomstolen.

Article 2

Procedure

1. A request to the requested State to enforce a sentence shall be made by the Registrar of the Special Court (hereinafter “Registrar”), with the approval of the President of the Special Court.

2. The Registrar shall provide the following documents to the requested State when making the request:

a. a certified copy of the judgment;

b. a statement indicating how much of the sentence has already been served, including information on any pre-trial detention;

c. when appropriate, any medical or psychological reports on the convicted person, any recommendation for his or her further treatment in the requested State and any other factor relevant to the enforcement of the sentence; and

d. certified copies of identification papers of the convicted person in the possession of the Special Court.

3. The requested State shall promptly decide upon the request of the Registrar, in accordance with national law, and inform the Registrar in writing of its decision whether or not to accept the convicted person.

Artikel 2

Förfarande

1. En framställning till den anmodade staten att verkställa ett straff skall göras av specialdomstolens registrator efter godkännande av specialdomstolens president.

2. Registratorn skall vid en framställning lämna den anmodade staten följande handlingar:

a) En bestyrkt kopia av domen.

b) En förklaring om hur stor del av straffet som redan har avtjänats, innefattande uppgifter om frihetsberövande före rättegång.

c) I förekommande fall, journaler angående den dömda personens fysiska och mentala hälsa, eventuella rekommendationer angående vidare behandling av honom eller henne i den anmodade staten samt andra omständigheter som är av betydelse för verkställande av straffet.

d) Bestyrkta kopior av identitetshandlingar för den dömda personen som innehas av specialdomstolen.

3. Den anmodade staten skall ofördröjligen i enlighet med gällande nationell lag fatta beslut om registrators framställning och skriftligen underrätta registratorn om beslutet.

Article 3

Enforcement

1. In enforcing the sentence pronounced by the Special Court, the competent national authorities of the requested State shall be bound by the duration of the sentence.

2. The conditions of imprisonment shall be governed by the law of the requested State, subject to the supervision of the Special Court, as provided for in Articles 6 to 8 and paragraphs 2 and 3 of Article 9 below.

3. The conditions of imprisonment shall be compatible with the Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners, the Body of Principles for the Protection of All Persons under Any Form of Detention or Imprisonment and the Basic Principles for the Treatment of Prisoners.

Article 4

Transfer of the convicted person

1. The Registrar shall make appropriate arrangements for the transfer of the convicted person from the Special Court to the competent authorities of the requested State. Prior to his or her transfer, the convicted person will be informed by the Registrar of the contents of this Agreement.

2. If, after the transfer of the convicted person to the requested State, the Special Court, in accordance with its Rules of Procedure and Evidence, orders

Artikel 3

Verkställighet

1. Vid verkställande av specialdomstolens dom skall de behöriga myndigheterna i den anmodade staten vara bundna av längden av det straff som specialdomstolen bestämt.

2. Fängelsestraffet skall verkställas i enlighet med lagen i den anmodade staten under överinseende av specialdomstolen i enlighet med artiklarna 6–8 och artikel 9.2–9.3 i detta avtal.

3. Förhållandena i fängelset skall vara förenliga med Förenta nationernas standardminimiregler för behandling av interner, principerna för skydd av alla personer under någon form av frihetsberövande samt principerna för behandling av interner.

Artikel 4

Överföring av den dömda personen

1. Registratorn skall vidta lämpliga åtgärder för överföring av den dömda personen från specialdomstolen till de behöriga myndigheterna i den anmodade staten. Innan överföringen sker, skall registratorn underrätta den dömda personen om innehållet i detta avtal.

2. Om specialdomstolen i enlighet med sin rättegångsordning och sina bevisregler efter det att den dömda personen har överförts till den anmodade staten begär att denna person

that the convicted person appears as a witness in a proceeding before it, the convicted person shall, in accordance with the national law of the requested State, be transferred temporarily to the Special Court for that purpose, conditional on his or her return to the requested State within the period decided by the Special Court.

3. The Registrar shall transmit the order for the temporary transfer of the convicted person to the national authorities of the requested State. The Registrar shall ensure the proper transfer of the convicted person from the requested State to the Special Court and back to the requested State for the continued imprisonment after the expiration of the period of temporary transfer decided by the Special Court. The convicted person shall receive credit for the period he or she may have spent in the custody of the Special Court.

Article 5

Non-bis-in-idem

The convicted person shall not be tried before a court of the requested State for acts constituting a crime falling within the jurisdiction of the Special Court, for which he or she has already been tried by the Special Court.

Article 6

Inspection

1. The competent authorities of the requested State shall allow the inspection of the conditions

skall inställa sig som vittne vid en rättegång i specialdomstolen, skall personen i enlighet med den anmodade statens nationella lag tillfälligt överföras till specialdomstolen i detta syfte under förutsättning att personen återsänds till den anmodade staten inom den tid som specialdomstolen har bestämt.

3. Registratorn skall meddela de behöriga myndigheterna i den anmodade staten om begäran om tillfällig överföring av den dömda personen. Registratorn skall tillse att den dömda personen överförs på vederbörligt sätt från den anmodade staten till specialdomstolen och, sedan den tid för den tillfälliga överföringen som specialdomstolen bestämt har löpt ut, på motsvarande sätt överförs tillbaka till den anmodade staten för fortsatt verkställighet. Den dömda personen skall få tillgodoräkna sig tid som han eller hon har varit frihetsberövad vid specialdomstolen.

Artikel 5

Non bis in idem

Den dömda personen får inte ställas inför rätta vid en domstol i den anmodade staten för gärningar som omfattas av specialdomstolens jurisdiktion och för vilka han eller hon tidigare har lagförts av specialdomstolen.

Artikel 6

Inspektion

1. De behöriga myndigheterna i den anmodade staten skall tillåta Internationella rödakorskommittén, ICRC,

of detention and the treatment of the prisoner(s) by the International Committee of the Red Cross (hereinafter "ICRC"). The frequency of visits shall be determined by the ICRC. The Special Court can furthermore request the ICRC to carry out such an inspection. The ICRC shall submit a confidential report based on the findings of these inspections to the requested States and to the President of the Special Court.

att inspektera förhållandena i fängelset och behandlingen av internen eller internerna. Besöksfrekvensen skall bestämmas av ICRC. Specialdomstolen kan vidare begära att ICRC verkställer en sådan inspektion. ICRC skall till den anmodade staten och till specialdomstolens president avge en konfidentiell rapport på grundval av vad som framkommer vid dessa inspektioner.

2. The requested State and the President of the Special Court shall consult each other on the findings of the reports referred to in the previous paragraph. The President of the Special Court may thereafter request the requested State to report to him or her any changes in the conditions of detention suggested by the ICRC.

2. Den anmodade staten skall samråda med specialdomstolens president om vad som framkommer i de rapporter som avses i punkt 1 ovan. Presidenten får därefter begära att den anmodade staten rapporterar till honom eller henne om eventuella ändringar av fängelseförhållandena som föreslagits av ICRC.

Article 7

Information

1. The requested State shall immediately notify the Registrar of the following:

a) if the convicted person has completed his or her sentence, two months prior to such completion;

b) if the convicted person has escaped from custody;

c) if the convicted person has deceased; and

d) if the convicted person becomes eligible for early

Artikel 7

Underrättelser

1. Den anmodade staten skall omedelbart underrätta registratören

a) när två månader återstår av strafftiden,

b) om den dömda personen har rymt,

c) om den dömda personen har avlidit och

d) om den dömda personen kan komma i fråga för frigivning i förtid, nåd

release, pardon or commutation of sentence, six months or as soon as practicable prior to such early release, pardon or commutation of sentence.

2. Notwithstanding the previous paragraph, the Registrar and the requested State shall consult each other on all matters relating to the enforcement of the sentence upon the request of either party.

Article 8

Early release, pardon and commutation of sentences

1. If, pursuant to the applicable national law of the requested State, the convicted person is eligible for early release, pardon or commutation of the sentence, the requested State shall notify this to the Registrar, in advance of such eligibility, and shall include in any such notification all the circumstances pertaining to the eligibility for early release, pardon or commutation of the sentence.

2. The Special Court will give its view as to whether early release, pardon or commutation of sentence is appropriate. The requested State will take these views into consideration and respond to the Special Court prior to taking any decision in the matter.

3. Following the receipt of the response, the Special Court may request the transfer of the convicted person in accordance with paragraph 2 of Article 9.

eller straffnedsättning sex månader i förväg eller så snart det är praktiskt möjligt.

2. Utan hinder av bestämmelserna i punkt 1 i denna artikel skall registratören och den anmodade staten, på begäran av endera parten, samråda i alla frågor som rör verkställigheten av straffet.

Artikel 8

Frigivning i förtid, nåd och straffnedsättning

1. Den anmodade staten skall i förväg meddela registratören om den dömda personen enligt dess tillämpliga lag kan komma i fråga för frigivning i förtid, nåd eller straffnedsättning. Ett sådant meddelande skall innehålla alla de omständigheter som medför att den dömda personen kan komma i fråga för en sådan åtgärd.

2. Specialdomstolen skall yttra sig om lämpligheten av frigivning i förtid, nåd eller straffnedsättning. Den anmodade staten skall beakta yttrandet och svara specialdomstolen innan den fattar beslut i frågan.

3. När specialdomstolen har tagit emot svaret, får den begära att den dömda personen överförs i enlighet med artikel 9.2.

Article 9

Artikel 9

Bilaga 3

Termination of enforcement

Upphörande av straffverkställigheten

1. The enforcement of the sentence shall terminate:

1. Straffverkställigheten skall upphöra

a. when the convicted person has completed his or her sentence;

a) när den dömda personen har avtjänat straffet,

b. when the convicted person has died;

b) när den dömda personen har avlidit,

c. when the convicted has been released as a result of being granted early release, pardon or commutation of sentence; or

c) när den dömda personen har frigivits till följd av frigivning i förtid, nåd eller straffnedsättning, eller

d. when the Special Court has issued a decision as referred to in paragraph 2.

d) när specialdomstolen meddelat beslut med stöd av punkt 2 i denna artikel.

2. The Special Court may at any time decide to request the termination of the enforcement in the requested State and transfer the convicted person to another State or to the Special Court.

2. Specialdomstolen får när som helst besluta att begära att verkställigheten avbryts i den anmodade staten och att den dömda personen överförs till en annan stat eller till specialdomstolen.

3. The competent authorities of the requested State shall terminate the enforcement of the sentence as soon as it is informed by the Registrar of any decision or measure as a result of which the sentence ceases to be enforceable.

3. De behöriga myndigheterna i den anmodade staten skall avbryta straffverkställigheten så snart de har blivit underrättade av registratören om beslut eller åtgärd som medför att domen inte längre kan verkställas.

4. Upon the termination of the enforcement of a sentence, the Registrar shall in consultation with the requested State make the appropriate arrangements for the transfer of the convicted person from the requested State or in the case of death, the repatriation of the convicted person's body.

4. Vid upphörande av straffverkställigheten skall registratören i samråd med den anmodade staten vidta lämpliga åtgärder för att från den anmodade staten överföra den dömda personen eller, om den dömda personen har avlidit, dennes kropp.

Article 10

Impossibility to enforce sentence

If, at any time after the decision has been taken to enforce the sentence, for any legal or practical reasons, further enforcement has become impossible, the requested State shall promptly inform the Registrar. The Registrar shall make the appropriate arrangements for the transfer of the convicted person. The competent authorities of the requested State shall allow for at least sixty days following the notification of the Registrar before taking other measures on the matter.

Artikel 10

Hinder mot straffverkställighet

Om det, sedan beslut att verkställa straffet har fattats, av rättsliga eller praktiska skäl har blivit omöjligt att fullfölja verkställandet av straffet, skall den anmodade staten omedelbart underrätta registratören. Registratören skall vidta lämpliga åtgärder för att överföra den dömda personen. De behöriga myndigheterna i den anmodade staten får inte vidta andra åtgärder i ärendet förrän 60 dagar har förflutit från det att registratören underrättades.

Article 11

Costs

1. Unless the parties agree otherwise, the Special Court shall bear the expenses related to the following:

a. the transfer of the convicted person to and from the requested State, including the temporary transfer to and from the Special Court for the purposes of appearing as a witness in a proceeding before the Special Court; and

b. the repatriation of the body of the convicted person, in case of his or her death.

2. The requested State shall pay all other expenses incurred by the enforcement of the sentence, including, but not limited to, medical treatment for the convicted person, if needed.

Artikel 11

Kostnader

1. Om parterna inte kommer överens om annat, skall specialdomstolen betala de kostnader som hänför sig till följande:

a) Överföringen av den dömda personen till och från den anmodade staten, däribland tillfällig överföring till och från specialdomstolen i syfte att vittna i en rättegång i specialdomstolen.

b) Överföringen av den dömda personens kropp om han eller hon dör.

2. Den anmodade staten skall betala alla andra kostnader som förorsakas av verkställandet av straffet, däribland, men inte begränsat till, nödvändig medicinsk behandling av den dömda personen.

Article 12

Entry into force

This Agreement shall be signed by both Parties. It shall be subject to ratification by Sweden, and shall enter into force on the first day of the first month following the date of receipt by the Special Court of the notification from Sweden of its ratification

Artikel 12

Ikraftträdande

Detta avtal skall undertecknas av båda parter. Det skall ratificeras av Sverige och träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter dagen för specialdomstolens mottagande av Sveriges meddelande om ratifikationen.

Bilaga 3

Article 13

Duration of the Agreement

1. This Agreement shall remain in force as long as sentences of the Special Court are being enforced by the requested State under the terms and conditions of this Agreement.

2. Upon consultation, either party may terminate this Agreement, with two months' prior notice in writing. This Agreement shall not be terminated before the sentences to which this Agreement applies have been terminated and, if applicable, before the transfer of the convicted person as provided for in Article 10 has been effected.

Artikel 13

Avtalets varaktighet

1. Detta avtal skall förbli i kraft så länge specialdomstolens domar verkställs av den anmodade staten i enlighet med bestämmelserna i avtalet.

2. Vardera parten får efter samråd skriftligen säga upp detta avtal med två månaders uppsägningstid. Avtalet skall inte upphöra att gälla förrän de straff som det omfattar har upphört och, i förekommande fall, överföringen av en dömd person har verkställts i enlighet med artikel 10.

Article 14

Amendment

This Agreement may be amended by mutual consent of the parties.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, duly authorized thereto, have signed this Agreement.

Artikel 14

Ändringar

Detta avtal får ändras genom ömsesidigt samtycke av parterna.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen bemyndigade, undertecknat detta avtal.

Done at Freetown this 15th day of October, 2004, in duplicate, in the English language. Undertecknat i Freetown den 15 oktober 2004 i två exemplar på engelska språket. Bilaga 3

For the Special Court for Sierra Leone: För Specialdomstolen för Sierra Leone:

Robin Vincent

Robin Vincent

Registrar

Registrator

For the Government of Sweden:

För Sveriges regering:

Hans Dahlgren

Hans Dahlgren

State Secretary for Foreign Affairs

Kabinettssekreterare

Förteckning över remissinstanser

Bilaga 4

Följande instanser har beretts tillfälle att lämna remissyttrande: Riksdagens ombudsmän, Hovrätten för Västra Sverige, Stockholms tingsrätt, Linköpings tingsrätt, Justitiekanslern, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Kriminalvårdsstyrelsen, Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala Universitet, Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, Sveriges advokatsamfund, Svenska Röda Korset.